

HÅLLBARHETSBOKSLUT 2025

Antagen av kommunstyrelsens arbetsutskott den 24 februari 2026 § 12

KS26/63

Innehåll

Innehåll.....	2
Sammanfattning	4
Social hållbarhet	4
Ekologisk hållbarhet.....	4
Samlad bedömning och slutsatser	5
1. Inledning – strategiskt hållbarhetsarbete.....	6
En hållbar utveckling i Habo.....	6
2. Styra och leda med Agenda 2030.....	6
3. Social hållbarhet	8
3.1 Genomförande av social hållbarhet genom Agenda 2030.....	8
Mål 1 Ingen fattigdom.....	8
Mål 2 Ingen hunger	8
Mål 3 God hälsa och välbefinnande	8
Mål 4 God utbildning	11
Mål 5 Jämställdhet	12
Mål 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt	12
Mål 9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur	12
Mål 10 Minskad ojämlikhet	13
Mål 16 Fredliga och inkluderande samhällen	14
Mål 17 Genomförande och globalt partnerskap.....	15
3.2 Psykisk hälsa	15
Reflektioner med framåtblick.....	16
4. Ekologisk hållbarhet.....	16
4.1 En klimatsmart kommun för minskad klimatpåverkan	16
Måluppfyllelse och samlad bedömning.....	17
Utsläpp av koldioxid och andra växthusgaser.....	18
Energi	20
Produktion av energi	20
Användning av energi	21
Energieffektivisering	22
Transporter och resor	22
Kartläggning av resor i kommunkoncernen	24
4.2 Hållbar konsumtion och produktion.....	26
Måluppfyllelse och samlad bedömning.....	26

Hållbar upphandling	26
Cirkulära inköp.....	27
Upphandling transporter.....	28
Närodlade och ekologiska livsmedel.....	29
Klimatsmart mat och resurseffektiv hantering	30
Främja avfallsförebyggande	30
4.3 Hållbart nyttjande av natur, vatten och mark	31
Måluppfyllelse och samlad bedömning.....	31
Biologisk mångfald och ekosystemtjänster.....	32
Systematiskt klimatanpassningsarbete	32
4.4 Utbildning, kommunikation och engagemang	34
Måluppfyllelse och samlad bedömning.....	34
4.5 Strategisk kemikaliehantering	37
Måluppfyllelse och samlad bedömning.....	37
Strategisk kemikaliehantering	38
Upphandling och inköp	38
Giftfri miljö för barn och unga	39
Kemikaliesmarta fastigheter och byggnationer.....	39
Hållbar plastanvändning.....	39
4.6 Utveckling med framåtblick.....	39
Minskad klimatpåverkan	39
Hållbar konsumtion och produktion.....	40
Hållbart nyttjande natur, vatten och mark	40
Utbildning, kommunikation och engagemang	40
Strategisk kemikaliehantering	41
5. Samlad bedömning och slutsatser	41
Bilagor.....	41

Sammanfattning

Under 2025 har hållbarhetsarbetet integrerats tydligare i kommunens styrning. Agenda 2030 är nu en grundförutsättning i den nya styrmodellen och kopplas till nämndernas verksamhetsplaner och uppföljning. Hållbarhetsarbetet har därmed blivit mer systematiskt och ytterligare ett steg är taget för att hållbarhet ska vara en del av kärnverksamheten – inte ett sidospår.

Social hållbarhet

Kommunen har gjort tydliga framsteg:

- Förbättrad skolnärvaro i både F-6 och 7-9
- Stärkt arbete med psykisk hälsa, suicidprevention och våld i nära relation
- Fler individer i egen försörjning genom arbetsmarknadsinsatser
- Hög kvalitet i hemtjänsten (plats 10 nationellt)

Samtidigt visar utvecklingen att stressrelaterad ohälsa fortsätter öka, särskilt bland kvinnor i arbetsför ålder. Vissa vuxna grupper riskerar att hamna mellan insatser. Ojämligheten i psykisk hälsa är en tydlig och långsiktig utmaning.

Bedömning:

Utmaningen är strukturell och långsiktig, arbetet är rätt riktat – men effekterna kräver uthållighet.

Ekologisk hållbarhet

Effektivisering - men ökade utsläpp

Den mest kritiska utvecklingen under 2025 är att de totala utsläppen av växthusgaser fortsätter att öka. Utsläppen har ökat varje år sedan 2020.

Ökningen är främst kopplad till energisystem och förändrade emissionsfaktorer, inte till ökad energianvändning:

- Övergång från förnybar el till fossilfri elmix
- Förändrad fjärrvärmeproduktion

Samtidigt finns positiva trender:

- Energianvändningen har minskat inom samtliga kategorier
- Energieffektivisering fortsätter ge effekt
- Förnybara drivmedel i skolskjuts och avfallstransporter
- Klimatpåverkan per kilo livsmedel har minskat

Flygresor har dock ökat kraftigt och resepolitiken har begränsad styrande effekt.

Bedömning:

Energieffektiviteten förbättras – men klimatpåverkan minskar inte. Egenägda fastigheter är den största systemfrågan.

Hållbar konsumtion och upphandling – rätt verktyg finns

- 100 % miljökrav i upphandlingar med betydande miljöpåverkan
- Cirkulära krav i flera upphandlingar
- 100 % svenskt kött i måltidsverksamheten
- Ökad användning av baljväxter
- Klimatpåverkan per kilo livsmedel har minskat.

Samtidigt minskar andelen närproducerat och ekologiskt ligger långt från nationella mål.

Bedömning:

Strukturen är god, verktygen finns – effekten behöver skalas upp.

Samlad bedömning och slutsatser

Habo kommun har under 2025 stärkt sin strategiska styrning och visar framsteg inom social hållbarhet och energieffektivisering. Samtidigt är klimatutvecklingen den mest kritiska systemutmaningen. Utsläppen ökar trots effektiviseringsinsatser.

Kommunen har strukturer, verktyg och ambition. Nästa steg kräver konsekvent genomförande och tydligare prioritering av de områden som har störst systempåverkan.

För att nå målen och förverkliga Habo som den hållbara kommunen för hela livet handlar det om att prioritera de områden som ger störst systemeffekt och säkerställa att omställningen integreras i investeringar, energival och styrning.

Strategiskt viktigast framåt är:

1. Klimatomställning av fastigheter och energisystem
2. Strukturell förändring av resor och transporter
3. Minska ojämlikheten i psykisk hälsa
4. Skala upp effekten av hållbar upphandling

1. Inledning – strategiskt hållbarhetsarbete

Habo kommuns¹ strategiska hållbarhetsarbete utgår från visionen “Habo kommun - den hållbara kommunen för hela livet”. Kommunens strategiska hållbarhetsarbete omfattar alla dimensioner av hållbar utveckling och bygger på de åtta hållbarhetsprinciperna, Agenda 2030 med de globala hållbarhetsmålen, de nationella/regionala miljömålen och lokala mål samt den nationella klimatanpassningsstrategin.

Det strategiska hållbarhetsarbetet grundar sig på en struktur med ett flertal styrande dokument med mål, indikatorer och handlingsplaner. Kommunen arbetar brett och ofta tillsammans med det helägda kommunala bolaget Habo Energi.

Under 2025 har det strategiska hållbarhetsarbetet varit fokuserat på att utveckla hur kommunen kan styra och leda med Agenda 2030, implementera program för hållbar miljö samt slutföra arbetet inom samhällsutvecklingsmålet psykisk hälsa.²

En hållbar utveckling i Habo

För Habo kommun innebär hållbar utveckling att värna om människor och sociala hänsyn, att minimera den negativa påverkan på planeten, att hushålla med de resurser vi fått och använda dem på bästa sätt samt att främja ekonomisk hållbarhet. Målet är att Habo kommun ska vara en plats där vi kan leva ett gott liv med god hälsa, möjlighet till arbete, hem och meningsfull fritid, att alla ska få plats och känna sig välkomna, oavsett ålder, etniskt ursprung, kön eller religion – samtidigt som utvecklingen sker inom planetens gränser. En hållbar utveckling är en grundläggande förutsättning för en positiv samhällsutveckling.

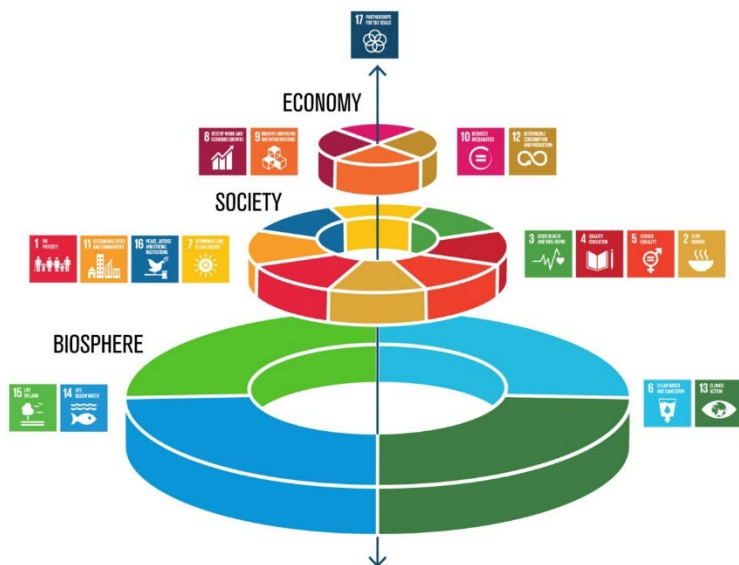
2. Styra och leda med Agenda 2030

Agenda 2030 är en internationell överenskommelse för hållbar utveckling med 17 globala hållbarhetsmål. Ambitionen är att minska fattigdom, orättvisor, ojämlikheter och negativ klimatpåverkan.

Inom Agenda 2030 ryms alla tre dimensioner av hållbar utveckling. ”Agenda 2030-tårta”, utvecklad av Rockström och Stockholm resilience centre, illustrerar väl hur de 17 globala målen för hållbar utveckling relaterar till varandra, där ekologiska hållbarheten (planeten) är den absoluta basen, följt av de sociala målen i mitten och de ekonomiska målen på toppen, för att visa att samhälle och ekonomi är beroende av en frisk planet och inte tvärtom.

¹ Med kommunen avses i fortsättningen kommunens förvaltningar och de helägda kommunala bolagen Habo Energi, Habo Kraft och Habo Bostäder, om inget annat anges.

² För uppföljning av kommunkoncernens sammanfattande resultat av det strategiska hållbarhetsarbetet, se Årsredovisning 2025 kapitel Strategiskt hållbarhetsarbete.

Figur 1 "Agenda 2030-tårtan" Agenda 2030-tårtan utvecklad av Rockström och Stockholms resilience centre.

Under 2025 har Habo kommun bland annat:

- Sedan tidigare har kommunen integrerat Agenda 2030 i Budget-dokument och arbetat in utvalda globala hållbarhetsmål i nämndernas och förvaltningarnas grunduppdrag. Med detta angreppssätt får globala hållbarhetsmålen konkret koppling till kommunens budget, resultat och uppföljning, vilket integrerar hållbarhetsarbetet in i kärnverksamheten.
- Under året har utvecklingsarbete skett kring Agenda 2030 och den nya styrmodellen. Kommunen har under 2025 sjösat en ny styrmodell, som är ett gemensamt ramverk för att säkerställa en tydlig, sammanhållen och transparent styrning av hela organisationen. Den utgör grunden för hur kommunen planerar, genomför, följer upp och utvecklar sin verksamhet och den bidrar till att alla delar av organisationen arbetar i samma riktning – kommunens vision. Visionen och de grundläggande förutsättningarna – god ekonomi, medarbetarkapital, klimat och Agenda 2030 – ligger till grund för den strategiska planen och kommunens grunduppdrag. Genomförandet av såväl den strategiska planen som grunduppdraget förutsätter att vissa grundläggande villkor är uppfyllda. De ekonomiska och mänskliga resurserna är några av de viktigaste faktorerna, men också att vi använder jordens resurser på ett ansvarstagande sätt. Mot den bakgrunden är Agenda 2030 en av de tre grundförutsättningarna.
- Mot bakgrund av Agenda 2030 som en grundförutsättning har varje nämnd under året fått i uppdrag att i arbetet med de nya verksamhetsplanerna välja ut och prioritera relevanta globala hållbarhetsmål i Agenda 2030. Utgångspunkten har varit att utgå från grunduppdragen och identifiera och prioritera de relevanta globala hållbarhetsmål, där det finns utmaningar.
- Arbetat för att utveckla, förfina och anpassa uppföljning av miljö- och hållbarhetsarbetet. En del i denna utveckling är att utveckla och förtydliga struktur och innehåll i Hållbarhetsboksutet, så att både social hållbarhet och miljömässig hållbarhet blir synliga.

- Kontinuerligt arbetat med att koppla styrande dokument till Agenda 2030 och väva samman i lokala mål, strategier och program. Under 2025 har kommunen på detta sätt arbetat med t.ex. reviderad näringslivsstrategi, utkast till grönplan, utkast till bostadsförsörjningsprogram och förslag till energiplan. Ungefär hälften av de styrande dokumenten inom kommunens verksamheter inkluderar numera Agenda 2030 och globala hållbarhetsmålen.

3. Social hållbarhet

3.1 Genomförande av social hållbarhet genom Agenda 2030

Rapporteringen och uppföljningen visar hur genomförandet gått med att integrera Agenda 2030 och utvalda globala hållbarhetsmål in i nämndernas grunduppdrag avseende social hållbarhet, enligt Budget 2025–2027 och vad kommunen konkret uppnått under 2025. För varje globalt hållbarhetsmål inom det sociala hållbarhetsområdet redogör kommunen för genomförda aktiviteter och åtgärder samt uppnådda resultat/förväntade effekter.

Mål 1 Ingen fattigdom

Exempel: Projektet NOVA är ett projekt som inneburit att vi haft en arbetsmarknadscoach som finansierats genom medel från Samordningsförbundet. NOVA är ett projekt för de som står längst från arbetsmarknaden och man träffas i grupp. Syftet är att komma till rätt försörjning. Vi har även två arbetsmarknadscoacher som arbetar på uppdrag av socialsekreterare.

Uppnådda resultat/förväntade effekter:

Flera av dem som fått ta del av coachernas insats har blivit självförsörjande genom arbete på den reguljära arbetsmarknaden eller på annat sätt kommit i sysselsättning som innebär att personen ej längre uppbär försörjningsstöd. Detta innebär minskade kostnader för Habo kommun gällande försörjningsstöd. Flera har kommit vidare till studier, praktik eller arbete. De som uppbär försörjningsstöd kommer istället i egen eller rätt försörjning.

Mål 2 Ingen hunger

Inget att rapportera.

Mål 3 God hälsa och välbefinnande

Exempel:

- Hälsocenter: Under 2025 har Hälsocenter breddat sin verksamhet och ett arbete har gjorts i samarbete med externa aktörer. Hälsocoach har under året arbetat upp ett samarbete med Träffpunkten där man pratar hälsa och gör övningar riktat mot pensionärer.

- Förbättringar på elljusspår Fagerhult och Furusjö samt Västra Vätterleden/Smålandsleden. Uppfört nya belysningar på elljusspår i Fagerhult och Furusjö. Förbättringar av vandringsleden med nya spångar, röjning och skyltar. Även uppförande av nytt vindskydd, torrdass och skyltar som berättar om området man befinner sig i.

Uppnådda resultat/förväntade effekter:

- Man möter en ny målgrupp som har ett behov av rörelse och social interaktion. Minskad sjukskrivning och ökat välbefinnande hos individen. Förebyggande mot att hamna i ensamhet.
- Ökad och säkrare tillgänglighet till våra elljusspår. Ökad användning av vandringsleden samt en förbättrad upplevelse längs med vandringen. Fler använder våra elljusspår för motion och avkoppling. Fler besökare till våra leder. Ger en förbättrad hälsa hos kommuninvånarna.

Exempel:

- Projekt med samhällsutvecklingsmålet psykisk hälsa, se vidare under avsnitt ”Psykisk hälsa”.
- Ett särskilt projekt för att minska sjukfrånvaron har under året startats upp inom socialförvaltningen, med fokus på medarbetarna och deras egna ansvar för sin hälsa. Därtill arbetar kommunen strategisk med att minska sjukfrånvaron genom friskfaktorer, kontinuerlig uppföljning av personalnyckeltal. 2024 års satsning på kvinnors hälsa kopplat till klimakteriet har fortsatt under 2025 där möjlighet funnits att ta del av digital föreläsning med målsättning om en kunskapshöjande insats hos medarbetare och chefer.
- Under året har även ett stort arbete kopplat till chefers förutsättningar påbörjats. Förutsättningarna kopplar till god hälsa och välbefinnande. Både genom kunskapshöjande insatser samt erfarenhetsutbyte vid chefsnätverken, samt genom medarbetarenkäten som haft särskilda frågor kopplade till chefers förutsättningar.
- Våld i nära relation är ett annat område som kommunen arbetat aktivt med i syfte att minska stigmatiseringen av området.
- Under året har kommunen antagit en strategisk plan för de kommande 5–10 åren, med ett särskilt fokus på tre strategiska målområden. Dessa är tillväxt, trygghet och folkhälsa. Under året har fokus varit på att planera och starta upp arbetet kring de tre fokusområdena och strategier har tagits fram.

Uppnådda resultat/förväntade effekter:

- Arbetet med psykisk hälsa har bidragit till att sätta folkhälsa och psykisk hälsa på agendan och lett till konkreta resultat, särskilt genom satsningar på barn och unga, samverkan mellan kommunen och civilsamhället samt breda förebyggande insatser som Hälsocenter, fritidsaktiviteter och föräldrastöd, se vidare under avsnitt ”Samhällsutvecklingsmålet psykisk hälsa”.

Exempel: Tillsyn miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, förorenade områden samt livsmedel

Uppnådda resultat/förväntade effekter:

- Tillsyn och kontroll handlar ytterst om att förebygga och begränsa negativ påverkan på miljö och människors hälsa. Vår tillsyn har bedrivits utifrån lagd plan för året, ett 80 tal verksamheter har besökts inom miljöskydd. I samband med tillsynen kontrolleras exempelvis förekomst och hantering av kemiska produkter inom olika verksamheter liksom avfallshantering och hantering av farligt avfall.
- Inom hälsoskydd kan exempelvis förekomst av kemiska produkter och ämnen i leksaker kontrolleras. Inom ramen för hälsoskyddstillsynen bedriver vi även tobakstillsyn/rökfria miljöer. Även inom detta område har tillsynen följt planen för 2025. Fokus för årets tillsyn har legat på bassängbad och idrottsanläggningar samt skolor och fritidsgårdar. Uppföljningar avseende radonmätningar i flerbostadshus har också skett. Beräkningar har genomförts avseende luftkvaliteten i båda kommuner vilka visar att värdena är långt under gällande miljökvalitetsnormer.
- Förorenade områden är platser som riskerar att skada eller skapa olägenheter för människors hälsa. Här bedrivs sedan länge ett långsiktigt arbete rörande inventeringar och undersökningar enligt den s k MIFO metodiken. I de fall ansvariga för en förorening saknas finns möjlighet att söka statliga medel för arbetet och under året har två projekt bedrivits med statliga medel. Även livsmedelstillsynen kan kopplas till målet om god hälsa och välbefinnande. Drygt 100 kontroller har genomförts samt ett 40 tal uppföljande kontroller. Tillsyn på rökfria lokaler och serveringar enligt tobakslagstiftningen har utförts på de serveringar som besökts. Även hanteringen av avfall, främst med avseende på animaliska biprodukter (ABP), har kontrollerats.

Exempel:

- Betald fysträning till brandmännen 50 tillfällen /år.
- Assisterar ambulans med livräddande verksamhet i form av HLR.
- Utbildning inom HLR mot kommunanställda men även till externa parter.
- Utbildning inom Suicidprevention mot kommunanställda.
- Kartläggning av suicidpreventivt arbete internt bland kommunens förvaltningar.

Uppnådda resultat/förväntade effekter:

- Betald fysträning för brandmän ges ut för att de ska hålla en god fysisk status, klara våra arbetstester samt kunna jobba i många år framöver.
- Assistans till ambulansen vid hjärtstopp för att skydda och försöka rädda allmänheten vid plötsliga hjärtstopp.
- Utbildning i HLR för att öka kunskap hos personal och allmänhet i att utföra HLR så att man ska kunna känna trygghet och välbefinnande vid dessa situationer.
- Utbildning i suicidprevention för att uppmärksamma psykisk ohälsa och jobba preventivt mot detta.

- God överblick av kommunens totala arbete inom suicidprevention samt möjlighet att dela goda exempel. Ger underlag för kommande arbete inom området.

Exempel: Vi erbjuder anhörigstöd till olika grupper och inom olika enheter. Stöd vid våld i nära relation och stöd vid skadligt bruk och beroende erbjuds som både behovsprövad insats och ej behovsprövad insats.

Uppnådda resultat/förväntade effekter: Alla som önskar stöd erbjuds stöd. De som är anhöriga avlastas och får ett bättre mående. De med skadligt bruk och beroende får stöd och hjälp att bli nyktra/drogr fria. De som är utsatta för våld i nära relation får stöd att ta sig ur sin situation och de som utsätter andra för våld i nära relation får stöd och hjälp att förändra sitt beteende.

Mål 4 God utbildning

Exempel:

- Sedan läsåret 2023–2024 har alla verksamheter inom barn- och utbildningsförvaltningen haft som mål att öka närvaron.
- Skolan och förskolans lärmiljöer behöver bli mer tillgängliga för barn och elever. Det gäller både den fysiska och psykiska miljön.

Uppnådda resultat/förväntade effekter:

- Till en början såg vi endast effekter inom F-6 men kan nu även se att närvaron förbättras inom 7-9. De nya rutiner som infördes hösten 2023 har reviderats.
- När närvaron ökar så bör också kunskapsresultaten öka. Våra resultat ökar men det är fortfarande svårt att avgöra ifall det beror på ökad närvaro. Vi hoppas också i framtiden att den psykiska ohälsan skall minska bland våra elever när närvaron stiger.
- Arbetet med all personal gällande lärmiljöns betydelse har fortsatt även under detta år. Insatser görs i klassrummen som leder till att lärmiljön förbättras.
- Arbetet med lärmiljöerna är långsiktigt och det är svårt att se tydliga effekter redan nu. De önskade effekterna på sikt är både högre närvaro, högre kunskapsnivå och högre upplevd trygghet bland barn och elever.

Exempel:

- Utbildning för kommunanställda samt även en del externa parter inom brandskydd, HLR och suicidprevention.
- Barnens brandbil - brandskydd för barn i grundskola.
- Lag och rätt - Upp i rök-utbildning för högstadiel elever.
- Hot och våld i olika förvaltningar i kommunen.
- PDV (pågående dödligt våld) för skolpersonal samt räddningstjänstpersonal

Uppnådda resultat/förväntade effekter:

- Utbildning ibland annat brandskydd för att stärka kunskap hos personal och allmänhet och på så sätt minska antalet olyckor.
- Utbildning i skolan för att öka kunskaper i tidig ålder kring brand och på så sätt minska risken för olyckor och öka förmågan att hantera om det ändå sker.
- Utbildning för att stärka högstadieelevers kunskap kring brand samt skadegörelse och anlagd brand för att på så sätt minska detta i kommunen.
- Öka medvetenhet och handlingsutrymmet för egen personal kring hot och våld
- Öka medvetenhet och handlingsutrymmet för egen personal och elever kopplat till PDV

Mål 5 Jämställdhet

Exempel: Skolan och förskolans lärmiljöer behöver bli mer tillgängliga för barn och elever. Det gäller både den fysiska och psykiska miljön.

Uppnådda resultat/förväntade effekter: Arbetet med all personal gällande lärmiljöns betydelse har fortsatt även under detta år. Insatser görs i klassrummen som leder till att lärmiljön förbättras.

Arbetet med lärmiljöerna är långsiktigt och det är svårt att se tydliga effekter redan nu. De önskade effekterna på sikt är både högre närvaro, högre kunskapsnivå och högre upplevd trygghet bland barn och elever.

Exempel: Under 2025 har kommunen, t.ex. socialförvaltningen, lyft frågan om hot samt våld, i privatlivet och på jobbet i samtliga sina medarbetarsamtal. Vid APT har information om hot och våld lyfts.

Uppnådda resultat/förväntade effekter: Sakfrågan är nu initierad, nu är arbetet att hålla frågan levande aktuell. Flera värdefulla samtal som öppnar upp frågan vid medarbetarsamtal.

Mål 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

Exempel: I samarbete med arbetsförmedlingen ta emot feriepraktikanter. Vi tar även emot personer för arbetsträning/social träning. Personer som behöver ta steg för att nå det riktiga arbetslivet, men även ungdomar med psykisk ohälsa och frånvaroproblematik i skolan.

Uppnådda resultat/förväntade effekter: Har gett ungdomarna en inblick i arbetslivet och tar ett större ansvar. Ungdomen kan genom en god genomförd praktik använda det som referens framåt. Referens för framtida arbeten och mer attraktiv för arbetsmarknaden. Ökad skolnärvaro. Förbättrad psykisk hälsa och välmående.

Mål 9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur

Exempel:

- Under året antogs en revidering av vår näringslivsstrategi som anger riktningen för kommunens långsiktiga näringslivsarbete och skapar goda möjligheter för ett starkt lokalt näringsliv.
- För att stärka näringslivsarbetet har vi en affärsutvecklare från Science Park på plats på en halvtidstjänst och en lotsgrupp har etablerats med fokus på service, bemötande och tillgänglighet. Vi har också genomfört interna workshops med tjänstepersoner och politiker i syfte att stärka kommunens samlade arbete kring näringslivet.
- Arbetet med att stärka kopplingen mellan skola och näringsliv har fortsatt genom bland annat studiebesök, Framtidsdagen och samarbeten inom Ung Företagsamhet (UF).

Uppnådda resultat och förväntade effekter:

- Dialogen med näringslivet har utvecklats genom företagsbesök och genom ett näringspolitiskt råd. Under året har kommunen regelbundet arrangerat frukost/lunchträffar för det lokala näringslivet, bland annat på tema energi och Habos platsvarumärke. Samverkan har även skett med befintliga nätverk, såsom entreprenörsnätverk samt handel- och besöksnäringen.
- Insatserna med att stärka kopplingen mellan skola och näringsliv har bidragit till ökad samverkan, förbättrad dialog och ett mer samordnat stöd till företagare i kommunen.

Mål 10 Minskad ojämlikhet

Exempel: Skolan och förskolans lärmiljöer behöver bli mer tillgängliga för barn och elever. Det gäller både den fysiska och psykiska miljön.

Uppnådda resultat/förväntade effekter: Arbetet med all personal gällande lärmiljöns betydelse har fortsatt även under detta år. Insatser görs i klassrummen som leder till att lärmiljön förbättras.

Arbetet med lärmiljöerna är långsiktigt och det är svårt att se tydliga effekter redan nu. De önskade effekterna på sikt är både högre närvaro, högre kunskapsnivå och högre upplevd trygghet bland barn och elever.

Exempel:

- Hälsan spelar roll
- Yrkesresan
- 1 stödpedagog/verksamhet med tillhörande nätverk
- Kompetensutveckling genom äldreomsorgslyftet genomförs kontinuerligt.

Uppnådda resultat/förväntade effekter: Samtliga exempel är pågående strukturella uppdrag inom funktionshinderområdet. 2025 har varit ett uppstartsår. Syftet är att på ett strukturellt plan skapa en organisationskultur där vi ser brukaren som en medskapare och ges makten över sitt egna liv, i så pass stor utsträckning som funktionsnedsättningen tillåter. Under medarbetarsamtal 2025 mellan enhetschefer och stödassistenter/stödpedagoger har det

återkopplats att det upplevs som en början till en gemensam riktning och målbild för funktionshinderomsorgen i Habo kommun.

Mål 16 Fredliga och inkluderande samhällen

Exempel:

- Förberedelser inför valet 2026 har pågått under hela 2025, främst i form av att ta fram en årsplanering för valarbetet. I årsplaneringen framgår valadministrationens samtliga processer och aktiviteter, från valdistrikt och tillgänglighetskontroll av vallokaler till arbetet med att rekrytera och utbilda röstmottagare. Årsplaneringen förtydligar allt arbete som ingår för att kunna genomföra ett val och är ett stöd i att sprida förståelse för att valet är allas ansvar i en demokratiskt styrd organisation.

Uppnådda resultat/förväntade effekter:

- Genom att samla ihop valadministrationens samtliga processer och moment i en årsplanering har alla delar av valarbetet synliggjorts och det har blivit tydligare att fler personer behöver ta ansvar i valarbetet, även utanför kommunledningsförvaltningen. Årsplaneringen minskar risken för att missa viktiga moment i valadministrationen, sårbarheten minskar och det stärker därmed demokratin. Arbetet med årsplaneringen har även hjälpt till att se möjligheter till utveckling, t e x hur vi kan arbeta med den ambulerade röstmottagningen för att fler ska få hjälp att rösta.

Exempel:

- Fortsatt planering för krigsorganisation internt i kommunen med direktiv och i samråd med de olika krisberedskapsmyndigheterna.
- Fortsatt uppbyggnad av funktioner inom civilt försvar
- Räddningstjänst under höjd beredskap. Pågår i flera olika steg. Finns en planering för 2025–2028.
- Breddar begreppet och arbetet kring civilt försvar som ingår i totalförsvaret och avskräcker krigshandlingar. Arbeta med försvarsvilja.
- Lämnar underlag och lägesbild till Länsstyrelse varannan vecka
- Lämnar underlag och lägesbild till polismyndigheten varje vecka.

Uppnådda resultat/förväntade effekter:

Arbeta med ovan beskrivna arbetsuppgifter för att göra kommunen och Sveriges totalförsvaret robust för att en potentiell angripare inte ska vilja gå in i Sverige militärt.

Exempel: Förvaltningen har fortsatt att utveckla sitt arbete med information, biståndshandläggning, utförande av hemtjänst samt stöd och utveckling inom området i syfte att höja kvaliteten ytterligare.

Uppnådda resultat/förväntade effekter:

För tredje året har data sammanställts gällande hemtjänstindex som är ett samlat mått på hemtjänstens kvalitet i Sveriges 290 kommuner och där Habo placerar sig på plats 10.

Exempel:

- I enlighet med plan- och bygglagen har dialoger inom arbetet med detaljplaner utförts, samt grannhörande i samband med ansökningar.
- Tagit fram nya e-tjänster för kontrollansvariga, uppdaterat befintliga e-tjänster utifrån ny lagstiftning.
- Delaktiga i framtagande av projektportal på webbplatsen, som samlat redovisar pågående projekt, däribland detaljplaner.

Uppnådda resultat/förväntade effekter: Genom att arbeta med e-tjänster för bygg- och planärenden blir det enklare att få ta del av information och lämna synpunkter. Projektportalen gör det enklare att få en samlad information om vilka projekt som är pågående i Habo, gatuarbeten, va-arbeten och detaljplaner.

Mål 17 Genomförande och globalt partnerskap

Ingen nämnd/förvaltning har arbetat med detta mål under 2025.

3.2 Psykisk hälsa

Globala hållbarhetsmål: mål 3 God hälsa och välbefinnande, mål 5 Jämställdhet, mål 10 Minskad ojämlikhet och mål 16 Fredliga och inkluderande samhällen.

Samhällsutvecklingsmål	Bedömning	Trend
Utveckla möjligheter till förbättrad psykosocial hälsa hos äldre		↗
Ökad kunskap och stöd kopplat till våld i nära relationer		↗
Meningsfull fritid för att främja psykisk hälsa		→
Tidiga samordnade insatser för att förebygga psykisk ohälsa		→
Skapa förutsättningar för att främja psykisk hälsa och social hållbarhet		↗

Arbetet med psykisk hälsa syftar till att synliggöra och uppmärksamma behovet av att stärka folkhälsan och att nå sårbara grupper och individer på ett bra sätt. Det handlar om att skapa förutsättningar och kunna bidra till en friskare och mer välmående befolkning.

Folkhälsa handlar om att ge alla kommuninvånare förutsättningar att leva ett gott och meningsfullt liv med god och jämlik hälsa. Det innebär att så många som möjligt ska ha en bra hälsa och att hälsan är jämnt fördelad oavsett bakgrund eller levnadsvillkor.

Folkhälsoarbete omfattar att främja hälsa, stärka välbefinnande och förebygga ohälsa. Psykisk hälsa är den största folkhälsoutmaningen – i Habo och nationellt. Trots förbättringar i medellivslängd och självskattad hälsa ökar psykiska besvär bland både unga och vuxna. En ihållande ökande trend med stressrelaterad ohälsa finns bland kvinnor i Habo. Ojämlikheten avseende stressrelaterad ohälsa är markant mellan kvinnor och män. Kvinnor, särskilt i åldern

55–59 år, drabbas hårdast av stressrelaterad ohälsa. Suicid är hög för båda könen. Även barn och unga, särskilt flickor, rapporterar höga nivåer av psykiska besvär. Långtidsarbetslösa är också en riskgrupp som behöver mer stöd. För att möta utvecklingen krävs ett samlat och långsiktigt förebyggande arbete som stärker skyddsfaktorer, minskar ojämlikhet och bygger tillit, delaktighet och meningsfulla sammanhang.

Reflektioner med framåtblick

Rapporten "Samhällsutvecklingsmålet psykisk hälsa - hur går det med folkhälsan i Habo?", dnr KS25/359, innehåller en redovisning över nuläget med folkhälsan i Habo, resultat som uppnåtts i projektet och utmaningar och slutsatser kring fortsatt arbete.

Arbetet med psykisk hälsa har bidragit till att sätta folkhälsa och psykisk hälsa på agendan och lett till konkreta resultat, särskilt genom satsningar på barn och unga, samverkan mellan kommunen och civilsamhället samt breda förebyggande insatser som Hälsocenter, fritidsaktiviteter och föräldrastöd. Framgångsfaktorer har varit samverkan mellan olika aktörer, god kunskapsspridning och systematisk uppföljning. Utmaningar framåt är att bryta ojämlikheten och den ihållande ökande trenden med stressrelaterad ohälsa bland kvinnor, att nå vuxna mitt i livet, andra osynliga grupper och grupper som riskerar att "ramla mellan stolarna".

Vi har nått resultat med arbetet, men vi är långt ifrån i mål. Kommunen behöver fortsätta leda riktningen, utveckla generationsöverskridande insatser och säkra att fler sårbara grupper inkluderas. För framtida arbete kommer gemensamma mål och systematisk uppföljning, tvärspektoriell samordning över gränser, kopplingen till arbetsmarknaden och ett helhetsperspektiv på människors livssituation vara centrala för långsiktiga resultat.

För ett hållbart folkhälsoarbete behöver kommunen arbeta förebyggande i nära samverkan med civilsamhälle, näringsliv och kommuninvånare. Ett långsiktigt och samordnat folkhälsoarbete, där psykisk hälsa ges tyngd och kommunen tar en tydlig ledarroll, är avgörande för att Habo ska utvecklas som en hållbar kommun där alla kommuninvånare ges förutsättningar att må bra och bidra till samhällsutvecklingen.

4. Ekologisk hållbarhet

4.1 En klimatsmart kommun för minskad klimatpåverkan

Figur 2. Globala hållbarhetsmålen. Mål 7 - hållbar energi för alla, mål 11 - hållbara städer och samhällen, mål 13 - bekämpa klimatförändringar samt nationella miljö kvalitetsmålen Begränsad klimatpåverkan och God bebyggd miljö.

Måluppfyllelse och samlad bedömning

Bedömning Taggar

	Globalt hållbarhetsmål 7: Hållbar energi för alla, Globalt hållbarhetsmål 11: Hållbara städer och samhällen, Globalt hållbarhetsmål 13: Bekämpa klimatförändringarna, Nationellt miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Nationellt miljömål: God bebyggd miljö
---	---

Mål	Bedömning	Trend
1. Kommunen ska arbeta systematiskt för minskad klimatpåverkan		↘
2. Kommunen ska genomföra hållbara fastighetsinvesteringar		→
3. Kommunens nybyggnationer ska uppnå nivå Silver (samlat betyg) enligt SGBCs gällande kriterier för Miljöbyggnad		→
4. Kommunens större ombyggnationer ska uppnå nivå Silver (samlat betyg) enligt SGBCs gällande kriterier för Miljöbyggnad. (Förklarande text: större ombyggnation definieras som rivning till stomme och uppbyggnad därifrån.)		→
5. Kommunen ska arbeta med energieffektivisering och energianvändningen årligen minska		↗
6. Kommunen ska under åren 2020-2030 endast använda energi (el och värme) från fjärrvärme och/eller förnybara källor		↘
7. Kommunen ska producera minst 2800 MWh/år förnybar el (varav 1 400 MWh småskalig vattenkraft och 1 400 MWh solet) senast år 2030		↘
8. Kommunen ska distribuera minst 30 000 MWh/år förnybar energi (övrig energiproduktion exklusive el) senast år 2030		→
9. Kommunen ska arbeta aktivt för att främja hållbara transporter och resor		↗
10. Kommunens upphandlade transporter ska ske med förnybara drivmedel senast 2030		↗

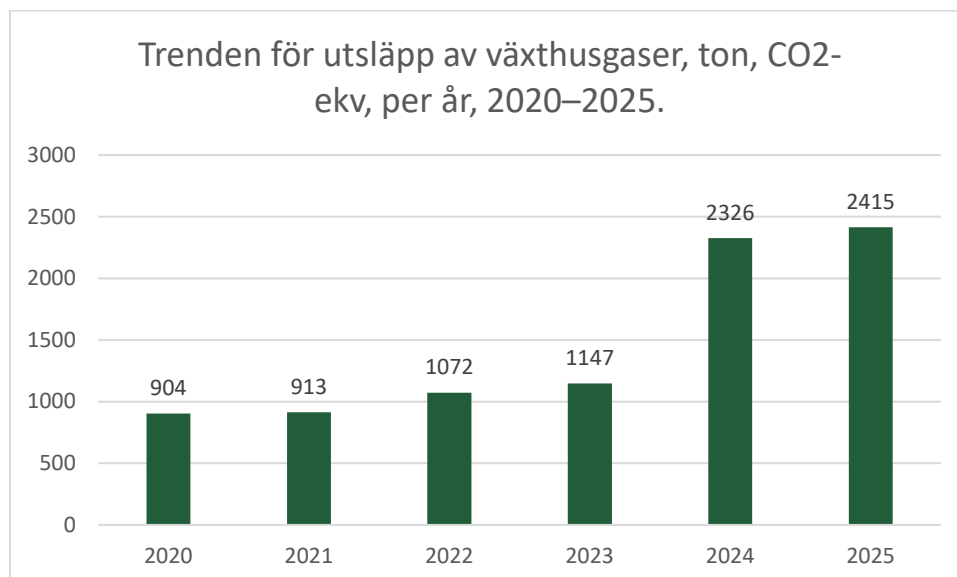
Kommentar till målbedömning:

- Mål 1: De totala utsläppen av CO₂-ekv koldioxid ökar för varje år sedan 2020. 2025: 2 415 ton CO₂-ekv. Se vidare avsnitt ”Utsläpp av koldioxid och andra växthusgaser”.
- Mål 2: Ingen bedömning gjord. Uppbyggnad av kompetens i frågan pågår. Vi kommer se över vid omläggning av lån.

- Mål 3: Inga nya fastighetsinvesteringar planerade för 2025.
- Mål 4: Projektering av Haga Södra och Habo reningsverk pågår.
- Mål 6: Kommunkoncernen använder 2415en fossilfri elmix med 5 % från vattenkraft och 95 % från kärnkraft, dvs 5 % förnybar energi.
- Mål 7: Sämre produktion i den småskaliga vattenkraften pga. dåligt vattenflöde.
- Mål 8: Distribuerat ca 24 400 MWh.

Utsläpp av koldioxid och andra växthusgaser

För att se trender och följa utsläppen av koldioxid och andra växthusgaser mäter kommunen årligen utsläppen inom en rad områden. Det handlar om utsläpp vid transporter och resor, energi som krävs för lokaler, gatubelysning, vatten och avlopp, reservkraft, eventuella köldmedieläckage samt livsmedel. Under 2024 landade det totala utsläppet av koldioxid och andra växthusgaser på ca 2 415 ton CO₂-ekvivalenter.

Figur 3. Trenden för utsläpp av växthusgaser, ton, CO₂-ekv, per år, 2020–2025.

En jämförelse av utsläppen av växthusgaser mellan 2020 och 2024 visar att utsläppen kopplat till tjänsteresor med flyg, kommunens fordonsflotta, gatubelysning, vatten och avlopp, egenägda fastigheter, inhyrda lokaler, köldmedier och livsmedel har ökat. Det är främst inom utsläppen kopplade till gatubelysning, vatten och avlopp samt egenägda fastigheter som har ökat. Orsaken är att kommunen gått från att använda förnybar el till fossilfri el och från att producera egen fjärrvärme i Habo till distribution av fjärrvärme från Torsvik, Jönköping. Detta har påverkat emissionsfaktorerna för CO₂-ekvivalenter, då produktion och användning inte längre till största delen är baserat på förnybara råvaror. Denna förändring skedde under åren 2023–2024.

Vid en jämförelse mellan 2024 och 2025 visar statistiken att utsläppen kopplade till flygresor fortsatt att öka. Under 2025 landar utsläppen på 17 ton CO₂-ekv. Ökningen har pågått sedan 2023. Utsläppen ligger nu på den högsta nivån sedan 2018, då kommunen började följa denna utveckling. Samtidigt har utsläppen minskat avseende kommunens fordonsflotta, tjänsteresor med hyrbil och tjänsteresor med privat bil.

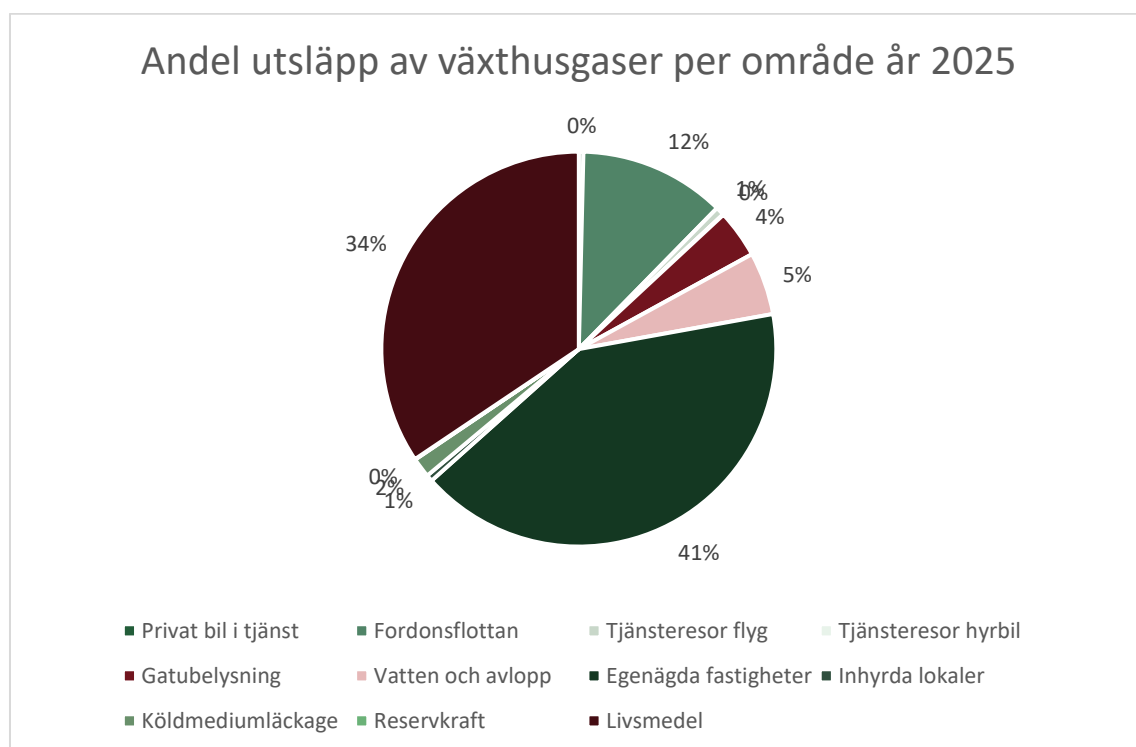
Vidare har utsläpp kopplat till egenägda fastigheter och köldmediumläckage ökat. Däremot har utsläpp kopplat till livsmedel har minskat, liksom utsläpp kopplat till gatubelysning, vatten och avlopp, inhyrda lokaler, och reservkraft.

Tabell 2 visar utsläppen fördelade mellan olika områden och år.

	Transporter och resor	Fastigheter m.m.	Köldmediumläckage	Reservkraft	Livsmedel	Totalt
2020	141	88	4	2	670	904
2021	160	88	81	2	582	913
2022	331	18	49	2	673	1 072
2023	298	70	33	1	745	1 147
2024	354	1 073	21	2	876	2 326
2025	316	1 228	39	1	831	2 415

Tabell 1. Sammanställning av utsläpp av växthusgaser, ton, CO₂-ekv, per år.

Figur 4 visar fördelningen av utsläpp mellan olika områden under 2025. Det område som ledde till störst utsläpp av växthusgaser var egenägda fastigheter (41 %), följt av livsmedel (34 %) och därefter fordonsflottan (12 %).

Figur 4. Andel utsläpp av växthusgaser per område år 2025.

Utsläpp kopplat till egenägda fastigheter landar på 996 ton CO₂-ekv under 2025.

Motsvarande för 2024 var 814 ton CO₂-ekv.

Under 2025 gick det åt drygt 437 ton livsmedel (motsvarar 831 ton CO₂-ekv). Sett per kg livsmedel är det 1,9 kg CO₂-ekv/kg. Motsvarande mängd 2024 var 438 ton, vilket sett per kg livsmedel var 2,00 CO₂-ekv/kg.

Utsläpp kopplat till fordonsflottan har genererat 289 ton CO₂-ekvivalenter under 2025.

Motsvarande för 2024 var 328 ton CO₂-ekv.

Tabell 3 visar utsläppen fördelade mellan olika kategorier inom området fastigheter m.m. per år.

	Privat bil i tjänsten	Tjänsteresor hyrbil	Tjänsteresor flyg	Fordonsflottan	Totalt transporter och resor
2020	14	2	1	125	141
2021	8	1	3	147	160
2022	14	1	15	301	331
2023	15	1	8	275	298
2024	13	1	12	328	354
2025	9	1	17	289	316

Tabell 3. Utsläpp ton, CO₂-ekv från olika transporter och resor.

Tabell 4 visar utsläppen fördelade mellan olika kategorier inom området fastigheter m.m. per år.

	Gatubelysning	Vatten och avlopp	Egenägda fastigheter	Inhyrda lokaler	Totalt fastigheter m.m.
2020	-	.	88	-	88
2021	-	.	88	-	88
2022	-	.	18	-	18
2023	-	.	70	-	70
2024	99	137	814	23	1 073
2025	95	124	996	13	1 228

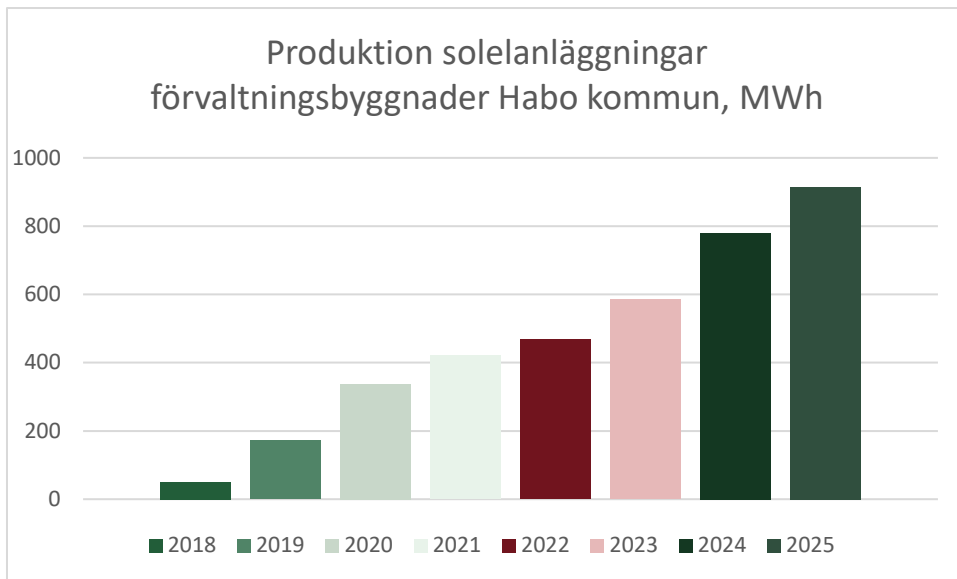
Tabell 2. Utsläpp ton, CO₂-ekv från gatubelysning, VA, fastigheter och lokaler.

Energi

Produktion av energi

Kommunens mål är att producera minst 2 800 MWh/år förnybar el, varav 1 400 MWh småskalig vattenkraft och 1 400 MWh solet, senast år 2030.

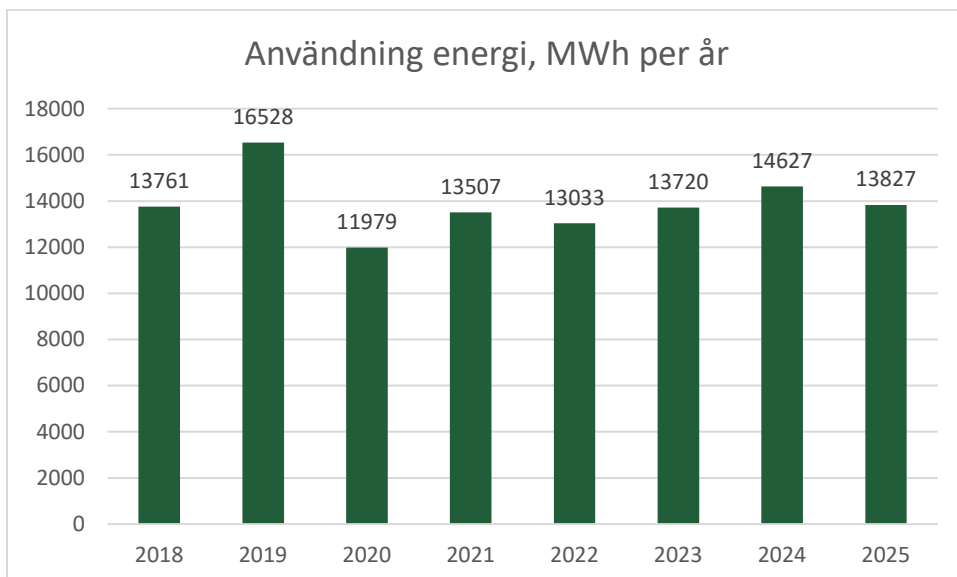
Under 2025 var den totala förnybara elproduktionen 1 972 MWh, varav 1 057 MWh småskalig vattenkraft och 915 MWh solet. Motsvarande för 2024 var 2 867 MWh, varav 2 087 MWh småskalig vattenkraft och 780 MWh solet. Den förnybara elproduktionen har minskat något under 2025 inom den småskaliga vattenkraften, vilket beror på dåligt vattenflöde under året.

Figur 5. Produktion solelanläggningar förvaltningsbyggnader Habo kommun år 2018–2025.

Användning av energi

Den totala energianvändningen under 2025 var ca 13 800 MWh. Motsvarande för 2024 var 14 600 MWh. I den totala energianvändningen ingår egenägda fastigheter (fjärrvärme och el), vatten och avlopp, gatubelysning, inhyrda lokaler, reservkraft samt till viss del fordonsflottan. Vid en jämförelse mellan 2024 och 2025 visar statistiken att energianvändningen har minskat inom alla kategorier.

Figur 6. Användning energi, MWh, per år, 2018–2025.

Tabell 3 visar att merparten av energianvändningen går till egenägda fastigheter, därefter följer ordinarie vatten- och avloppsverksamhet.

	Egenägd a fordon	Gatubelysning	Vatten och avlopp	Egenägd a fastigheter	Inhyrda lokaler	Reservkraft	Totalt energi
2020	449	1 114	1 283	9 106	20	8	11 979
2021	534	1 075	1 382	10 508	0	7	13 507
2022	1 225	1 047	1 310	9 444	0	7	13 033
2023	1 123	977	1 343	10 068	203	6	13 720
2024	1 106	1 098	1 512	10 647	255	8	14 627
2025	963	1 052	1 377	10 284	146	5	13 827

Tabell 3. Sammanställning energianvändning, MWh, 2018–2025.

Energianvändningen specifikt kopplad till fjärrvärme och el i egenägda fastigheter landade på 9 369 MWh. Motsvarande för 2024 var 9 867 MWh. Nyckeltal för förbrukad el per kvadratmeter i egenägda fastigheter är var 61 kWh/kvadratmeter för 2025. Motsvarande siffra för 2024 var 69 kWh/kvadratmeter. Nyckeltal för el och fjärrvärme per kvadrat var 131 kWh/kvadratmeter för 2025 och 137 kWh/kvadratmeter för 2024.

Kommunen använder en fossilfri elmix med 5 % från vattenkraft och 95 % från kärnkraft, dvs 5 % förnybar el.

Kostnaderna för el ökade med 6 miljoner kr under 2022 jämfört med föregående år och landade på en total kostnad på 16 miljoner kronor. Den ökade kostnaden berodde främst på skenande elpriser. Under 2023 sjönk elkostnaderna till 12,5 miljoner kronor. För 2024 blev kostnaden 11,4 miljoner kronor och för 2025 har kostnaden landat på 11,7 miljoner kronor.

Energieffektivisering

Kommunen äger ca 80 % av de lokaler som används och hyr resterande av Habo Bostäder och några enskilda privata fastighetsägare. Kommunens byggnader värms i huvudsak upp med fjärrvärme. Undantag är tennishallen vid Slätten och Fagerhus, som båda är eluppvärmda.

För att effektivisera och motverka ökad energianvändning arbetar kommunen sedan snart 25 år med energieffektivisering. Kommunen har effektiviserat energianvändningen i byggnader och jobbar alltid löpande med att optimera energiförbrukningen både i överordnat styrsystem och ute på plats i anläggningarna. Kommunen gör månatliga avläsningar av el, fjärrvärme och vatten.

Här följer exempel på åtgärder specifikt under 2025:

- utbyte av styr- och reglersystem på Bränningseskolan,
- optimering av drifttider för ventilation,
- optimering av värmesystem,
- bytt ljusrörsarmaturer mot LED i flertal fastigheter mestadels skolor, men även vårdcentrum,
- bytt fasadbelysning mot LED,
- utbyggnad av solcellsanläggningar på Kärrsgården.

Transporter och resor

Kommunens mål är att arbeta aktivt för att främja hållbara transporter och resor. Kommunen mäter och följer upp såväl organisationens andel miljöfordon som mängd utsläpp av koldioxid kopplat till organisationens transporter och resor.

Under 2025 har kommunfullmäktige fattat beslut om en cykelplan. Genom planen ska cyklandet främjas och bidra till en positiv cykelkultur samt ge förutsättningar för trygg, trafiksäker, sammanhängande och attraktiv gång- och cykeltrafik. I planen har kommunen kartlagt behov av att utveckla cykelnätet och cykelmöjligheterna för att göra Habo mer cykelvänligt.

Fr.o.m. 2025 har kommunen ett fordonsflottesystem. Med systemet kan kommunen effektivisera, kvalitetssäkra och digitalisera administrationen kring fordonen och kvalitetssäkra redovisning. Habo Energi har sedan tidigare elektroniska körjournaler.

I kommunens bilpolicy och i vägledningen för cirkulära inköp (produktgruppen fordon) finns fastställd prioriteringsordning för fordon:

1. El
2. Hybrid
3. Biodiesel (HVO 100, RME100 eller annan FAME100)
4. Bioetanol (ED95/E85/75)
5. I sista hand diesel och bensin, om inget annat fungerar.

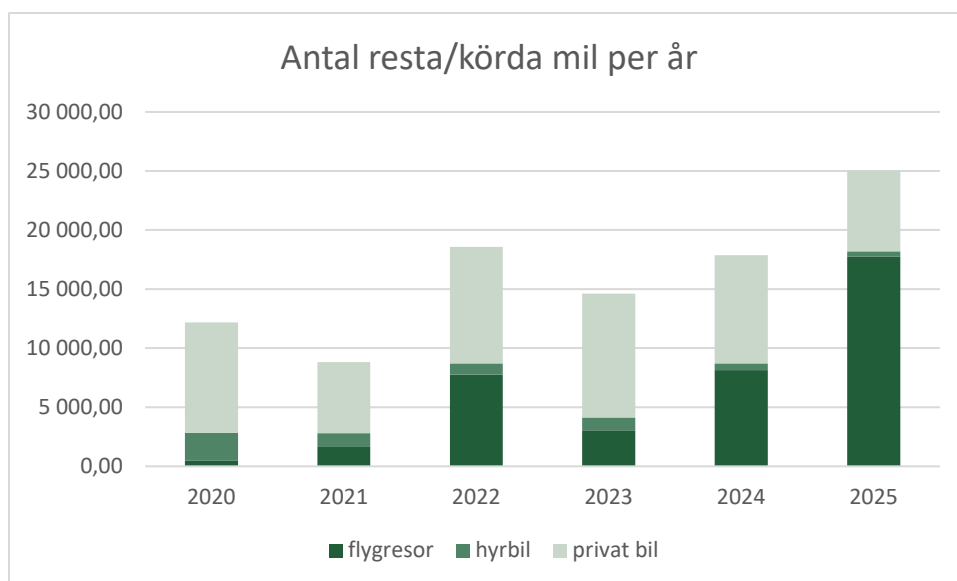
I Habo finns tillgång till bensin, diesel, bioetanol (ED95/E85/75), biodiesel/HVO100 och laddinfrastruktur, medan det saknas tankstationer för biogas och vätgas. Vid årsskiftet fanns i Habo 30 publika laddplatser.

De drivmedel som kommunen använder för fordonsflottan är bensin, diesel och laddning med el. Under 2025 har ett intensivt arbete pågått för att förbereda fordonsflottan för att gå över från diesel till biodiesel/HVO100. Förberedelserna för övergången är klara och förändringen är i drift fr.o.m. 2026.

Kommunkoncernens fordonsflotta består av 110 fordon, varav 44 stycken är miljöfordon. Detta motsvarar en andel på 40 % miljöbilar. Det är 70 personbilar och 40 lätta lastbilar. Kommunen har merparten av alla fordonen, 92 stycken, jämfört med koncernbolagen, 18 stycken.

Det är 16 fordon som drivs med bensin, 49 fordon som drivs på diesel, 32 fordon drivs med el, 12 är hybrid-fordon bensin/el och 1 fordon är hybrid bensin/etanol.

Antal resta mil med flyg, hyrbil och privat bil vid tjänstere4sor fördelar sig enligt figur 7. Flest mil under 2025 har kommunen gjort med flyg, ca 18 000 mil. Antalet mil med flyg har stadigt ökat sedan 2020, från ca 500 mil till ca 18 000 mil. Såväl antal mil med hyrbil och med privat bil har minskat sedan 2020.

Figur 7. Antal körda mil/år för flygresor, hyrbilar och privat bil

Kartläggning av resor i kommunkoncernen

Under hösten 2025 har kommunkoncernen genomfört en kartläggning av resor till och från jobbet samt tjänsteresor. Kartläggningen belyser nuläge, attityder, hinder och utvecklingsmöjligheter kopplat till resor i tjänsten samt resor till och från arbetet.

Medarbetarna uppvisar en hög medvetenhet om klimat- och miljöfrågor och en positiv inställning till att minska klimatpåverkan från resor. Samtidigt dominerar privat bil både vid arbetspendling och tjänsteresor. Detta förklaras främst av praktiska hinder såsom bristande tillgång till fossilfria fordon, begränsad funktionalitet i bilpoolen, otillräcklig laddinfrastruktur, kollektivtrafikens kostnader och tillgänglighet samt upplevda administrativa svårigheter.

Kännedom och efterlevnad av resepolicy - Drygt hälften av medarbetarna uppger att de känner till och följer organisationens resepolicy, medan nästan hälften antingen inte följer den eller är osäkra på om de gör det. Detta indikerar att resepolicyn inte är fullt förankrad i organisationen. Resultaten pekar på behov av ökad kommunikation, tydligare styrning och utbildningsinsatser för att stärka både kännedom och efterlevnaden.

Attityder till hållbart resande - En mycket stor majoritet anser att det är viktigt att organisationen minskar utsläpp från resor och transporter. Många är också villiga att ändra sina resvanor för miljöns skull. Samtidigt finns en grupp som är neutral eller tveksam, ofta kopplat till praktiska hinder snarare än motstånd mot miljöambitioner. Resultaten visar att det finns ett starkt stöd för åtgärder, men att förändring förutsätter bättre förutsättningar.

Resor till och från arbetet - Bilen dominerar tydligt som färdmedel för arbetspendling. En majoritet kör ensam i bil trots att många har relativt kort avstånd till arbetet. Samtidigt finns viss användning av cykel och kollektivtrafik, ofta säsongsvist. Resultaten tyder på att många upplever sig beroende av bil, antingen av praktiska skäl, tidsbrist eller bristande alternativ, trots att förutsättningar för mer hållbara val delvis finns.

Tjänsteresor – omfattning och färdmedel - För de flesta är tjänsteresor en begränsad del av arbetsvardagen, men det finns en tydlig minoritet som reser regelbundet i tjänsten. När det

gäller tjänsteresor gör 26 % av respondenterna aldrig sådana, medan 345 % gör det några gånger per år och 15 % någon gång per månad. En mindre men ändå betydande andel (25 %) reser i tjänsten varje eller flera gånger per vecka. Privat bil är det vanligaste färdmedlet vid tjänsteresor, vilket står i kontrast till resepolicyns intentioner. En stor andel av dessa resor med privat bil sker dessutom med fossildrivna fordon, 63 %. Detta indikerar brister i tillgång, flexibilitet och användbarhet i organisationens egna fordonslösningar.

Bilpool och fordonstillgång - Drygt hälften av respondenterna använder inte organisationens fordon i tjänsten (55 %) och två tredjedelar nyttjar inte bilpoolen (67%). Användningen av kommunens bilpool är därmed relativt låg. Många uppger att de saknar tillgång till bilpoolen eller att fordonen ofta är upptagna. Samtidigt finns ett tydligt intresse för att använda bilpoolen i större utsträckning. Resultaten visar att bilpoolen i dagsläget inte är en självklar eller väl integrerad resurs för majoriteten av medarbetarna, men att det finns potential för ökad användning vid förbättrad tillgänglighet, dimensionering och information.

Infrastruktur och förutsättningar på arbetsplatsen - Arbetsplatserna är väl anpassade för bilpendling med hög tillgång till parkeringsplatser. Det finns även god tillgång till cykelparkering, omklädningsrum och digitala mötesverktyg. Däremot är tillgången till laddplatser för elbil, låncyklar, elcyklar och kommunens bilpool till viss del mer begränsad. Elektrifierade lösningar är ännu inte fullt utbyggda eller jämt fördelade inom organisationen.

Kollektivtrafik i tjänsten - Många upplever att det är krångligt eller oklart hur man betalar för kollektivtrafik i tjänsten. En stor andel svarar att de inte vet hur betalningen fungerar, vilket tyder på bristande information och tydliga rutiner. Fritextsvaren präglas av frustration kring administration, utlägg, biljetthantering och kostnader, särskilt vid resor över flera zoner. Detta bidrar till att kollektivtrafik väljs bort till förmån för privat bil.

Identifierade hinder och behov - De största hindren för mer hållbart resande är bristande kollektivtrafik (turtäthet, tidtabeller, kostnader), tidsbrist, familjelivets krav, geografiska förutsättningar samt krångliga administrativa system. Det finns även behov av bättre sammanhållande cykelinfrastruktur, fler laddplatser, fler elbilar och bättre tillgång till kommunens bilpool. Tidsaspekten, ekonomiska incitament och enklare lösningar lyfts återkommande som avgörande faktorer.

Resultaten visar att det finns en tydlig vilja att resa än mer hållbart, men att praktiska, organisatoriska och infrastrukturella hinder i dagsläget begränsar möjligheterna. Kommunkoncernen har goda möjligheter att minska klimatpåverkan från resor, men nuvarande strukturer och arbetssätt stödjer i begränsad utsträckning ett hållbart resande i praktiken.

Resepolicyn bedöms ha begränsad styrande effekt. Bristande kännedom och otydlig efterlevnad innebär att policyn i praktiken inte fullt ut används som ett verktyg för att styra mot hållbara resval.

Resultaten visar att individuella val inte ensamma kan driva omställningen. För att uppnå förändring krävs strukturella åtgärder som kombinerar tydligare styrning, förbättrad infrastruktur, ekonomiska incitament och förenklade administrativa lösningar. Särskilt viktigt är att hållbara alternativ upplevs som tillgängliga, pålitliga och tidsmässigt konkurrenskraftiga. Hållbart resande behöver integreras tydligare i organisationens styrning och arbetsformer. Genom samordnade insatser inom fordon, kollektivtrafik,

cykelinfrastruktur, digitala arbetssätt och resepolicy finns goda möjligheter att minska utsläpp från resor, samtidigt som arbetsmiljö, effektivitet och attraktivitet som arbetsgivare kan stärkas.

4.2 Hållbar konsumtion och produktion

Figur 8. Globala hållbarhetsmålen. Mål 12 - hållbar produktion och konsumtion, mål 13 - bekämpa klimatförändringar samt nationella miljö kvalitetsmålen Begränsad klimatpåverkan och Giftfri miljö.

Måluppfyllelse och samlad bedömning

Bedömning		Taggar
		Globalt hållbarhetsmål 13: Bekämpa klimatförändringarna, Nationellt miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Globalt hållbarhetsmål 12: Hållbar konsumtion och produktion, Nationellt miljömål: Giftfri miljö

Mål	Bedömning	Trend
11. Krav enligt hållbar upphandling ska vara en naturlig del i upphandlingsprocessen och lämpliga miljökrav ska ställas, då upphandlingen bedöms ha betydande miljöpåverkan.		↗
12. Kommunen ska främja cirkularitet vid upphandling och inköp		↗
13. Kommunen ska arbeta aktivt för att minimera miljöoch klimatpåverkan från livsmedelskonsumtionen.		→
14. Kommunen ska arbeta för cirkularitet och avfallsförebyggande		↗
15. Matsvinnet från de kommunala tillagnings- och beredningsköken ska minska		↗

Hållbar upphandling

Kommunen bedriver ett kontinuerligt arbete för att utveckla hållbar upphandling. Eftersom kommunen köper varor och tjänster för runt 250 miljoner kronor varje år ger det stora möjligheter att bidra till ökad hållbarhet vad gäller miljö, socialt och ekonomiskt. Att dessutom tänka cirkulärt är ett enkelt sätt att göra god skillnad!

Den offentliga upphandlingen är ett strategiskt verktyg för att nå de globala hållbarhetsmålen och utgör en viktig del i det strategiska hållbarhetsarbetet. Hållbar upphandling blir därmed ett verktyg för att integrera hållbarhetsaspekter i verksamheten och nå mål inom miljö- och hållbarhet. Med stöd av kommunens policy för inköp och upphandling och därtill hörande

riktlinjer ställer kommunen krav på kvalitet och hållbarhet i balans med kostnad. I policyn och riktlinjerna finns definierat vad Habo kommun menar med ekonomiskt hållbar, socialt ansvarsfull och miljömässigt hållbar upphandling.

Kommunen har utvecklat arbetssätt för hållbar upphandling genom stöd av en checklista för hållbar upphandling. Checklistan omfattar miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet med 29 checkpunkter att förhålla sig till och bedöma, tex. livscykelkostnad, krisberedskap, sysselsättningsfrämjande åtgärder, barnens rätt, klimatpåverkan och biologisk mångfald. I checklistan finns länkar till lathundar och vägledningar samt stöd och fördjupning för de olika punkterna i checklistan. Vidare har kommunen sedan tidigare gjort en miljöspendanalys, som visar hur stor påverkan är från organisationens inköp och vilka inköp som har störst påverkan ur miljösynpunkt. De områden kommunen prioriterat ur miljösynpunkt vid upphandlingar har hög miljöspend, vilket styrker gjorda prioriteringar. Dessa arbetssätt ger stöd i att bedöma vilka upphandlingar som kan ge störst effekt att fokusera på för att nå mål kring hållbarhet och integrera miljöaspekter i det strategiska upphandlingsarbetet.

Upphandlingsfunktionen och miljö- och hållbarhetsstrategen går regelbundet igenom kommande upphandlingar och bedömer om de kan innebära betydande miljöpåverkan. De upphandlingar som bedöms kunna innebära sådan påverkan går sedan vidare i kravarbetet i upphandlingsprocessen. Under 2025 bedömdes att 4 av 32 kan ha betydande miljöpåverkan (huvudsaklig). Miljökrav ställdes i alla 4 upphandlingarna, dvs. 100 %. Det gällde ADDA Vitvaror, Adda Parkmaskiner och gräsklippare, bygg och järnhandelsvaror i butik samt slamtransporter från avloppsanläggningar. (Som jämförelse var motsvarande för år 2024: 8 av 48 upphandlingar. Miljökrav ställdes i 7 av dessa 8 upphandlingar, dvs 88 %.)

Cirkulära inköp

Cirkulära inköp ger resursbesparingar och kan minska kostnader för inköp, bidra till längre livslängd och fler användningsområden för olika produkter. Kommunen har en vägledning för cirkulära inköp, som riktar in sig på möbler, arbetskläder, fordon och drivmedel, livsmedel samt plastförpackningar och produkter. I vägledningen finns en prioritetsordning som guidar verksamheterna när de ställer om till cirkulära inköp:

- Identifiera - vilket behov har verksamheten?
- Överväg - är inköpet verkligen nödvändigt?
- Undersök - möjligheter till att nyttja det vi redan har i form av material och saker i verksamheterna?
- Undersök - finns det tjänster inom området att använda istället för att köpa en produkt?
- Reparera!
- Köpa begagnat!
- Köpa nytt enligt gällande avtal!

Upphandlingsfunktionen och miljö- och hållbarhetsstrateg går regelbundet igenom upphandlingsplanen för att identifiera möjligheter att ställa krav på minskad klimatpåverkan och cirkulära krav. Det kan handla om att ställa krav på att upphandla tjänst istället för produkt, ställa krav på återvunna produkter eller krav för att åstadkomma förlängd livslängd på produkter. Kommunen jobbar kombinerat med att ställa krav kopplade till förlängd livslängd och krav på återvunna och begagnade produkter. I 7 upphandlingar har klimat-

och/eller cirkulära krav ställts: förmåncyklar, glasmästeritjänster, elarbeten, personlarm, digitala infartsskyltar, slamtransporter från avloppsanläggningar och trygghetslarm ordinärt boende.

Kommunen samarbetar med en leverantör som planterar träd för att minska klimatpåverkan. För varje planterat träd bidrar vi med 0,50 Euro till utbildning och forskning om biologisk mångfald via samarbetspartnern Plant-for-the-Planet. Genom att minska små beställningar och välja miljövänliga produkter kan kommunen minska förpackningsslöseri och transportutsläpp. Under året har andelen små beställningar/inköp ökat med 3 % jämfört med 2024, medan andelen inköpta miljövänliga produkter ligger på samma nivå, 52 %. Därmed har kommunen inte lyckats bidra till att några nya träd har kunnat planteras under året.

I samarbete med kommunens leverantör finns ett grönt sortiment för arbetskläder anpassat till Habo kommun. Inköpare beställer från det gröna sortimentet under förutsättning att produkten har rätt funktion och passar plånboken. I de fall det gröna sortimentet inte passar finns alltid minst ett konventionellt alternativ att använda istället.

Det finns avtal med två leverantörer med skrädderitjänster, som möjliggör att laga arbetskläder som gått sönder, t.ex. reparera knappar, blixtlås, fickor och spruckna sömmar.

Kommunen saknar systemstöd för att följa utvecklingen kring återbrukade möbler och det är inte möjligt att följa återbruk på ett systematiskt och kvalitetssäkra sätt. Återbruk av möbler sker främst genom att verksamheter tar tillvara sådant som andra ställt bort i källare och andra utrymmen och återanvänder det i verksamheten genom att möblera upp kontor med möbler vi redan har. Det förekommer också återtag av befintliga möbler så de kan återbrukas.

Upphandling transporter

Kommunens mål är att upphandlade transporter ska ske med förnybara drivmedel senast 2030. Kommunen har fortsatt att tillämpa krav-biblioteket för transporter och fordon. I krav-biblioteket finns exempel på krav som går att ställa avseende fordon, drivmedel, kemikalier, planering och uppföljning.

Under 2025 har vi upphandlat slamtransporter från avfallsanläggningar och transporter av farligt avfall. Upphandlingen av transporter av farligt avfall gjordes i samarbete med Jönköpings kommun m.fl. Under hösten genomförde vi själva upphandling av slamtransporter för nästa avtalsperiod, med start 2026. I den upphandlingen ställde vi krav på användning av förnybart drivmedel.

Under 2025 har även krav på att minst hälften av använda drivmedel ska vara förnybara inkluderats i flera entreprenadupphandlingar.

Samtliga avfallstransporter drivs av 100 % förnybart drivmedel.

Samtliga slamtransporter (slam från kommunens reningsverk) under 2025 kördes med HVO100. Totalt 15 159 km och en bränsleförbrukning på 6456,4 l.

Under året har kommunen följt upp ställda krav på förnybara drivmedel för skolskjuts. Uppföljningen visar att 100% av alla dessa transporter har körts med HVO bränsle, totalt ca 208 000 mil. Det motsvarar en förbrukning på ca 419 000 liter, vilket genererar ca 248 000 CO2 kg. Om de istället kört på diesel har det genererat ca 1 420 000 CO2 kg.

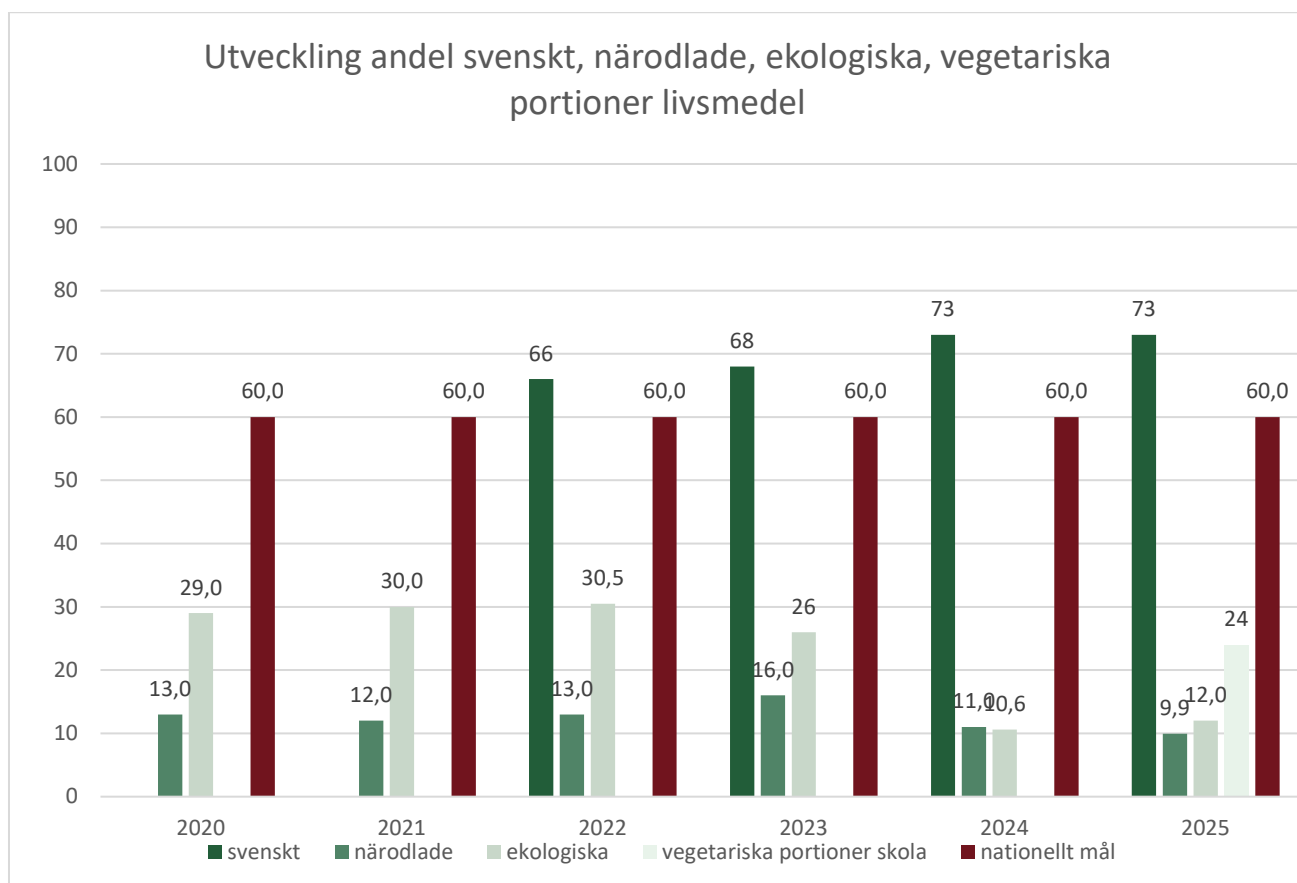
Närodlade och ekologiska livsmedel

Figur 9. Globala hållbarhetsmålen. Mål 2 - ingen hunger, mål 3 - god hälsa och välbefinnande, mål 5 - jämställdhet, mål 10 - minskad ojämlikhet, mål 12 - hållbar produktion och konsumtion och mål 13 - bekämpa klimatförändringar.

Kommunens mål är att öka andelen närproducerade och svenska livsmedel. Vid val av livsmedel ska rangordningen vara lokalt, regionalt, svenskt, ekologiskt producerade livsmedel. Utvecklingen mäts via indikatorer i program för hållbar miljö till mål 13. Resultaten visar att andelen närproducerade livsmedel var 9,9 % 2025, 11 % 2024, 16 % 2023 och 13 % 2022, medan andelen ekologiska inköp var 12 % 2025, 10,6 % 2024, 26 % 2023 och 30,5 % 2022. Som jämförelse i figur 14 används det nationella målet för ekologiska livsmedel³, vilket är att 60 % av den offentliga livsmedelskonsumtionen ska utgöras av ekologiska livsmedel 2030.

Kommunen har upphandlat 100 % svenskt kött och kyckling. Under 2025 har vi även ökat användningen av svenskodlade baljväxter och baljväxtfärs. Vi jobbar även mer med 50/50, dvs 50% animaliskt protein och 50% grönsaker eller vegetabiliskt protein.

Figur 10. Utveckling andel svenskt, närodlat, ekologiskt och vegetariska portioner inom skola livsmedel.

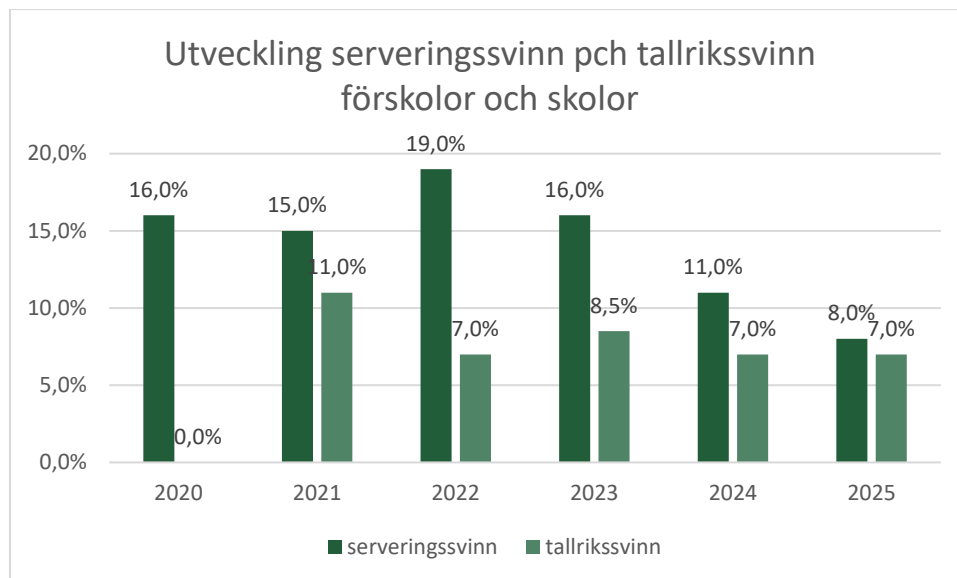
³ Det nationella målet finns i den nationella livsmedelsstrategin som ska bidra till ökad och hållbar produktion av mat med säkrad produktion i hela livsmedelskedjan, fler jobb och hållbar tillväxt samt bättre förutsättningar för konsumenter att göra medvetna val.

Klimatsmart mat och resurseffektiv hantering

Kommunen har fyra stycken stora tillagningskök och ett antal mindre tillagningskök, totalt är det sju stycken. Distribution av tillagad mat sker mellan olika enheter. Distributionen är ruttoptimerad för att minska behovet av transporter och samtidigt hjälpas åt mellan enheterna. I och med fler tillagningskök blir det lättare att beräkna behovet av tillagad mat och även att ta hand om den mat som eventuellt blir över, vilket kan leda till minskat serveringssvinn.

Habo kost arbetar kontinuerligt med att utveckla och ständigt förbättra kosten och verksamheten. Under 2025 har bl.a. följande genomförts:

- ökat andelen serveringar med klimatsmarta alternativ till kolhydrater. Exempelvis minskade andelen vitt ris med 20 % till förmån för svenskodlad korn- och havreris samt svenskt matvete.
- fortsatt att servera ett helt vegetariskt alternativ varje dag till skolor, förskolor får välja själva.
- serverar frukt och grönt efter säsong.
- kommunen har satt mål att matsvinnet i kommunala tillagnings- och mottagningskök ska minska. Alla kök mäter mängden matsvinn minst 1 gång/termin. Under 2025 har det minskat till 8 %, jämfört med 11 % under 2024. Fler tillagningskök har bidragit till minskningen. Mängden tallrikssvinn är på samma nivå som 2024, dvs. 7 %.
- under året har 3 stora tillagningskök börjat få kvallsleveranser från huvudgrossisten. Detta har flera fördelar som påverkar miljön positivt, såsom bättre framkomlighet utanför rusningstrafik och behov av färre fordon med distribution i flera skift. Alla lastbilar drivs med el.

Figur 11. Utveckling andel serveringssvinn och tallrikssvinn.

Främja avfallsförebyggande

Kommunen arbetar med det avfallsförebyggande arbetet enligt målet i program för hållbar miljö och i enlighet med en handlingsplan med åtgärder kopplad till Avfallsplan 2023–2026. Syftet är att minska avfallsmängder och främja avfallsförebyggande åtgärder.

Genomförda åtgärder under 2025:

- tillämpar arbetssättet cirkulära inköp och handlar så lite som möjligt.
- Aktiv grupp på intranätet ”Återbruka mera”
- planerar inköp för att motverka svinn,
- efterfrågar produkter som innehåller återvunnen råvara och kan materialåtervinnas,
- efterfrågar materialsnåla produkter med lång livslängd
- reviderat rutiner för farligt avfall
- genomfört Skräpplockardagar på förskolor och skolor för att uppmärksamma nedskräpning.
- genomfört informationsinsats för hållbar konsumtion på tema textilier under Klimatveckan.

4.3 Hållbart nyttjande av natur, vatten och mark

Figur 12. Globala hållbarhetsmålen. Mål 11 - hållbara städer och samhällen, mål 13 - bekämpa klimatförändringarna, mål 15 - ekosystem och biologisk mångfald samt nationella miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö.

Måluppfyllelse och samlad bedömning

Bedömning	Taggar
	Globalt hållbarhetsmål 11: Hållbara städer och samhällen, Globalt hållbarhetsmål 13: Bekämpa klimatförändringarna, Globalt hållbarhetsmål 15: Ekosystem och biologisk mångfald, Nationellt miljömål: Levande sjöar och vattendrag, Nationellt miljömål: Grundvatten av god kvalitet, Nationellt miljömål: God bebyggd miljö

Mål	Bedömning	Trend
16. Kommunen ska arbeta för att bevara och utveckla ekosystemtjänster och biologisk mångfald		↗
17. Kommunen ska arbeta för hållbar vattenanvändning med låg miljöpåverkan		↗
18. Kommunen ska vara väl anpassad efter klimatförändringar och de samhällspåverkande konsekvenser som följer av dessa		↗
19. Kommunen ska bedriva tillsyn, initiera och driva på säker hantering av förorenade områden		→

Kommentar till målbedömning:

- Mål 16: Sondering av hur det systematiska arbetet med biologisk mångfald skulle kunna läggas upp och genomföras pågår. Miljö- och hållbarhetsstrategen har lyft förslag på gemensamt genomförande med övriga kommuner i länet. Kommunens grönplanen är ute på remiss, beslut är planerat till 2026. Därefter kan det operativa, praktiska arbetet ta vid.

Biologisk mångfald och ekosystemtjänster

Kommunen har arbetat med att uppdatera och utveckla grönplanen. Syftet är att skapa en plan för gröna ytors värden och att utveckla/bevara sammanhållande gröna- och blå stråk och på så sätt säkerställa och utveckla en god bebyggd miljö med avseende på:

- biologisk mångfald och ekosystemtjänster,
- underlag för markförvärv som ger kommunen rådighet att utveckla ekosystemtjänster,
- underlag för investeringar och skötsel,
- vägledning i beslut som rör skötsel och naturvårdsfrågor och
- hänsyn till friluftsliv och social hållbarhet.

Under året har arbetsgruppen för grönplanen arbetat med att ta fram förslag på utveckling för de 15 nyckelkodsområden i Habo tätort. Varje nyckelkodsområde har fått en identitet och genomgång av aspekterna: biologisk mångfald, reglering av lokalklimat, rening och reglering av vatten, fysisk hälsa, mentalt välbefinnande och social interaktion samt en samlad översiktlig bedömning av ekosystemtjänsterna enligt modellen Värderosen.

Systematiskt klimatanpassningsarbete

Klimatanpassning handlar om att förebygga den klimatförändring vi inte kan motverka, det vill säga att lindra de skador som kan uppkomma på grund av ett förändrat klimat. Syftet är att klimatanpassa samhället och minska skadorna på människors hälsa, egendom och miljön. Klimatförändringar kan skapa störningar i samhällsfunktioner, miljön och ekonomin samt påverka hälsa och liv. Fyra nyckelord är väsentliga att förhålla sig till och beakta: varmare, torrare, blötare samt ras och skred. Klimatanpassning är en kontinuerlig process utan egentligt slut och kräver ett strategiskt och systematiskt arbete för att på ett kostnadseffektivt sätt kunna möta de risker som ett förändrat klimat medför på samhället och verksamheten.

För att kommunen ska kunna hantera klimatrisker som påverkar verksamheten har kommunen kartlagt och identifierat vilka climateffekter och områden det rör sig om, behov och sårbarheter i en klimat-och sårbarhetsanalys, KSA. Det handlar om att på ett systematiskt sätt genomlysas klimatanpassningsarbetet och på så sätt identifiera de mest betydande riskerna. Kommunen har gjort fördjupade analyser av sju klimatrisker och utmaningar⁴ samt ett stort antal samhällsfunktioner⁵. I analysarbetet har ingått att kartlägga och bedöma risknivåer, konsekvenser av eventuella händelser, särskilt sårbara grupper och geografiska områden, behov av ytterligare underlag och att identifiera berörda förvaltningar/verksamheter och befintliga styrdokument. Resultatet visar att de mest prioriterade klimatriskerna och

⁴Klimateffekter: brand, nivåvariationer i grundvatten, ras/skred/erosion, höga temperaturer och värmeböljor, torka, översvämning/skyfall samt biologiska effekter och vegetationsperioder.

⁵ Samhällsfunktioner: bebyggelse, byggnader, byggnadskonstruktioner, dagvatten- och avloppsvatten, dammar, djurhållning, dricksvattenförsörjning, elsystem, fjärrvärme, förorenade områden, jordbruk, järnvägar, kulturmiljö, landekosystem/biologisk mångfald, miljöfarlig verksamhet, människors hälsa, skogsbruk, smittspridning, sötvattensmiljö, telekommunikationer, turism och friluftsliv, vägar samt värme- och kylbehov.

utmaningarna i kommunen är höga temperaturer, ras/skred/erosion samt skyfall/översvämning.

Det finns även uppdaterade risk- och sårbarhetsanalyser för alla verksamheter, i vilka händelser med koppling till klimatanpassning har analyserats.

Med dessa strategier och underlag på plats är nu klimatanpassningsarbetet i en operativ fas. Åtgärder kommer att genomföras successivt enligt investeringsbudgeten. Under 2026 kommer en uppföljning sedan att ske för att ta ytterligare strategiska kliv.

Genomförda åtgärder under 2025:

- **Stabilitetsutredning, Kråkeryd – ravinen**

Stabilitetsutredningen är nu slutförd. Under februari planerar vi att hålla ett möte med Mitta för att gå igenom resultaten samt diskutera vilka åtgärder som behöver genomföras framöver.

- **Studiebesök från Myndigheten för civilt försvar**

Myndigheten för civilt försvar genomförde ett studiebesök med anledning av att kommunen har ansökt om bidrag för dagvattendammar vid Bränninge. Syftet med besöket var även att ge myndigheten en helhetsbild av den skyfallsproblematik som finns i Habo tätort.

Kommunen kommer under januari månad att skicka in en ansökan om bidrag för åtgärder som syftar till att minska riskerna, bland annat i Östra industriområdet. Året därpå planeras ytterligare en ansökan, bland annat avseende vårdcentrum.

Studiebesöket genomfördes med gott resultat och Myndigheten för civilt försvar fick en tydlig och övergripande bild av Habo kommuns utmaningar kopplade till skyfall.

- **Vall vid Vitsippsskogen**

En mindre dagvattendamm har anlagts av byggherren vid Vitsippsskogen. Kommunen har även genomfört förbättringsåtgärder i området för att minska risken för översvämning.

- **Samråd och dialog med samfällighet vid Vätterbranten**

Samråd och dialog har förts med berörd samfällighet gällande ras- och skredrisker vid Vätterbranten. En samfällighet på Vätterängens mark har drabbats av jordrörelser i Vätterslätten, vilket medförde att en trappa ned mot vattnet inte längre var säker.

I god dialog mellan samfälligheten och Habo kommun beslutades att trappan skulle tas bort, då det förelåg stor risk för ras i slätten och därmed fara för besökare på stranden.

- **Följa läget genom flygningar med drönare över vissa områden**

Kommunen följer läget i utpekade områden genom drönarflygningar. Kommunen genomför årliga fältbesök i identifierade ras- och skredområden med klassning 2. Vid behov genomförs tätare uppföljningar, där en projektgrupp åker ut oftare för att följa ärendets utveckling.

I dessa ärenden används drönare för att dokumentera slänterna och möjliggöra uppföljning av förändringar över tid.

- **Följa vatten för lantbrukets djur och kommunens ansvar**

Kommunen håller på att uppdatera nödvattenplanen. Som en del av detta arbete kommer kommunen att skicka ut information till mjölk- och köttproducenter om vikten av att ha en egen beredskap, eftersom de har egen dricksvattenförsörjning. Informationen riktar sig även till enskilda fastighetsägare med egna dricksvattenbrunnar.

En viktig del av en god beredskap är att ha tillgång till reservkraft, så att elförsörjningen kan upprätthållas och vatten kan pumpas även vid strömavbrott.

4.4 Utbildning, kommunikation och engagemang

Figur 13. Globala hållbarhetsmålen. Mål 7 - hållbar energi för alla, mål 11 - hållbara städer och samhällen, mål 12 - hållbar produktion och konsumtion, mål 13 - bekämpa klimatförändringar och mål 15 - ekosystem och biologisk mångfald.

Måluppfyllelse och samlad bedömning

Bedömning	Taggar
	Globalt hållbarhetsmål 7: Hållbar energi för alla, Globalt hållbarhetsmål 11: Hållbara städer och samhällen, Globalt hållbarhetsmål 13: Bekämpa klimatförändringarna, Globalt hållbarhetsmål 12: Hållbar konsumtion och produktion, Globalt hållbarhetsmål 15: Ekosystem och biologisk mångfald

Mål	Bedömning	Trend
20. Kommunen ska utbilda och engagera sina anställda och förtroendevalda för att skapa ett aktivt miljö- och hållbarhetsarbete		→
21. Kommunen ska undervisa elever och barn i skolor och förskolor för att skapa en förståelse och kunskap kring miljöperspektivet i samhällsutvecklingen		-
22. Kommunen ska uppmuntra föreningar i den geografiska kommunen till att aktivt jobba med ett miljörelaterat förbättringsarbete		↗
23. Kommunen ska uppmuntra företag i den geografiska kommunen till att aktivt jobba med ett miljörelaterat förbättringsarbete		↗
24. Kommunen ska informera och uppmuntra invånare till att agera hållbart		↗

Kommentar till målbedömning:

- Mål 20: Enligt Winlas är det ungefär 25 % av medarbetarna som har gått utbildningen och registrerat detta i Winlas. Alla förvaltningar ska registrera nya medarbetare som gått utbildningen i WINLAS. Detta tar tid och för närvarande finns brister i registreringen. Sannolikt är det betydligt fler medarbetare som genomfört utbildningen än som för närvarande finns registrerat i Winlas. På miljöförvaltningen och räddningstjänsten vet man att alla medarbetare gått utbildningen. Habo energi har inplanerat utbildning under 2026

Kommunen har under 2025 uppmuntrat föreningar att energieffektivisera. Vi kan inte ställa krav på energieffektiviseringar kopplat till driftsbidrag, men det finns med som en del i ansökan och kan därmed påverka fördelningen positivt. Vidare ställer kommunen krav vid hyra av anläggningar, där möjlighet till källsortering finns.

När det gäller friluftsliv och biologisk mångfald förs en ständig dialog för att möjliggöra för civilsamhället att tillsammans med offentlig sektor verka för ett starkare friluftsliv. Vi har också under 2025 genomfört en friluftslivsenkät, vars resultat har gett oss mer tankar för samverkan under 2026.

Kommunen arbetar kontinuerligt för att skapa engagemang och ett aktivt miljö- och hållbarhetsarbete med fokus på förbättringsarbete och miljömedveten livsstil. Viktiga målgrupper är alla medarbetare, chefer, de förtroendevalda, liksom barn och unga, kommuninvånare, det lokala näringslivet, föreningar och civilsamhället.

Under året har kommunen kommunicerat med målgruppen barn och unga. En målgruppsdialog med unga och andra berörda aktörer är genomförd genom ungdomsforum. Detta är ett årligt återkommande forum och återkoppling sker kring utfallet av dialogen. Kommunen har även genomfört dialogen om ”Min Naturplats” med barn och unga. Denna dialog har fungerat som underlag i kommunens Grönplan.

Genom ”miljö- och hälsoåret” lyfter kommunen olika aspekter av miljö och hälsa. Vi arrangerar ett flertal aktiviteter under året för att sprida inspiration, engagemang och kunskap om hållbarhet och uppmuntrar till en miljömedveten livsstil. Förhoppningen är att skapa ett intresse och en medvetenhet som kvarstår. Genomförda aktiviteter under 2025:

- **Earth Hour** - info om hur kommunen jobbar med klimatfrågor
- **Ett hållbart liv , samtal om vegetarisk matlagning** - 20-tal personer, uppskattat, bra samarbete mellan miljö- och hållbarhetsstrateg, bibliotek, BILDA och missionskyrkan, önskan att bygga vidare på samarbetet/tema
- **Forskningsföreläsning "Biologisk mångfald – en förutsättning för hållbar utveckling i världen"**. Föreläsare: Karl-Olof Bergman 20-tal, intressant tema enligt målgruppen som lyssnade
- **Återbruk - skapar med återbruk för en hoppfull framtid**, utställning på biblioteket - väldigt arbetskrävande, ca 30-tal personer såg utställningen som var öppen ca 1

månad

- **Planteringstips inför sommaren**, film/bildspel - svårt att få till det praktiskt med tanke på säsongen, det blev inlägg på sociala medier
- **Informationskampanj invasiva främmande arter** - har pågått under sommaren, med bl.a. inlägg vid fyra tillfällen på sociala medier, info på webben och kommunikation med kommuninvånare. Vi använder material från Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten och anpassar det lokalt till Habo. Det kommer en del frågor och tips in till oss på kommunen.
- **Skräpplockardagarna** – gott deltagande, men vi nådde inte toppnivån i genomförandet för förra året
- **Cykeltävling ”Climate cruiser challenge”** - utgår från koncept från Energikontoret, 11 personer deltog i tävlingen i Habo, väldigt arbetsamt administrativt, trögt samarbete
- **Dela info klimatveckan två nya satsningar** togs inför veckan av biblioteket och 2 återbruksföretag, - 10-tal personer vid kvällsföreläsningen
- **Lunchträff för företag med tema energi** - 50-tal personer kom, inget pris delades ut i år
- **Informationsinsatser kopplat till hållbar konsumtion** - 1 av 5 informationsinsats påbörjad, med inlägg på våra sociala medier med tema textilier under klimatveckan
- **Aktivitet i samarbete med energi- och klimatrådgivarna** - de fanns på biblioteket en eftermiddag under klimatveckan
- **Tema energiplanering på lunchträff med företag** - 10-tal personer kom till träffen
- **Beredskap i energifrågor** - under Beredskapsveckan – vi gav möjlighet att träffa energi- och klimatrådgivarna och beredskapssamordnare vid ICA och Willys under två eftermiddagar under veckan.

Kommunen publicerar också kontinuerligt hållbarhetstips på webben och i de sociala kanalerna. Dessa tips riktar sig till kommuninvånare och lokala företag. Vidare finns ett stående inslag om hållbarhetsfrågor i nyhetsbrevet för det lokala näringslivet, som kommer ut ungefär varje månad.

4.5 Strategisk kemikaliehantering

Figur 14. Globala hållbarhetsmålen. Mål 3 - god hälsa och välbefinnande, mål 6 - rent vatten och sanitet för alla, mål 11 - hållbara städer och samhällen, mål 12 - hållbar konsumtion och produktion och nationella miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö.

Måluppfyllelse och samlad bedömning

Mål	Bedömning	Trend
Strategisk kemikaliehantering		
01 Systematisk hantering		→
02 Riskbedömning av kemiska produkter		→
03 Systematisk utfasning		↘
Upphandling och inköp		
04 Krav på kemikalier vid upphandling		↗
05 Uppföljning av ställda krav på kemikalier i upphandlingar		↗
06 Avtalstrohet gällande produkter med kemikaliepåverkan		→
Giftfri miljö för barn och unga		
07 Kommunen ska riskbedöma och fasa ut eller byta ut leksaker och material som innehåller skadliga kemikalier i de miljöer där barn och unga vistas.		→
08 Kommunen ska säkerställa en god/ giftfri inomhusmiljö med minsta möjliga kemikaliebelastning inom förskola, skola, familjecentral, fritidshem och fritidsgård.		→
09 Kommunen ska engagera elever och barn i skolor och förskolor för en giftfri miljö och öka kunskapen om kemikalier i vardagen.		→
Kemikaliesmarta fastigheter och byggnationer		
10 Inventering av befintliga fastigheter		↗
11 Undvika miljö- och hälsoskadliga ämnen i byggmaterial		→

Hållbar platsanvändning

12 Kommunen ska främja en hållbar plattanvändning

→

Kommentar till målbedömning:

- Mål 3: Under året har antalet utfasningsämnen, riskminskningsämnen och ämnen som finns med på kandidatförteckningen ökat jämfört med 2024.
- Mål 6: Krav ställs i upphandlingar. Rutin kring avtalstrohet påbörjad, men det är mycket svårt att komma vidare utan ett e-handelssystem för att styra och följa upp avtalstrohet. Leverantörstroheten är hög i kommunen.

Strategisk kemikaliehantering

Kommunen har under många år bedrivit ett aktivt kemikaliearbete, som syftar till att nå en giftfri och hållbar kemikalieanvändning. Kommunen arbetar strategiskt och följer gemensamma prioriteringar för kemikaliearbetet.

Alla verksamheter har uppdaterade kemikalieförteckningar. Alla användare av Chemgroup har antingen gått igenom årlig utbildning i form av gemensam workshop eller tidigare deltagit i Chemgroups digitala utbildningar.

Vid årsskiftet 2024/2025 hade kommunen 605 produkter i kemikaliehanteringssystemet Chemgroup (2024: 563 st). Av dessa är 373 klassade produkter (2024: 352 st). Det fanns 72 utfasningsämnen (2024: 65 st) och 102 riskminskningsämnen (2024: 89 st) i verksamheterna. Antal särskilt farliga ämnen enligt kandidatförteckningen var 2 stycken (2024: 2 st.)⁶.

Andelen kemiska produkter med farosymbol som var riskbedömda var totalt 74 % (2024: 73%). Prioriteringen inom kommunen är att riskbedöma de klassade produkterna i första hand. Av de klassade produkterna var 97 stycken (2024: 94 st) utan riskbedömning, vilket motsvarar 26 % (2024: 27 %) av produkterna.

Upphandling och inköp

Inom kommunen går upphandlingsfunktionen och miljö- och hållbarhetsstrategen igenom kommande upphandlingar och bedömer om de kan innebära betydande kemikaliepåverkan. Ibland görs genomgången tillsammans med Habo energi. De upphandlingar som bedöms kunna innebära sådan påverkan går sedan vidare i kravarbetet i upphandlingsprocessen.

Under 2024 bedömdes att 9 av 9 kan ha betydande kemikaliepåverkan (huvudsaklig). Miljökrav ställdes i alla 9 11 upphandlingar, dvs 100 %. Det gällde fritidsmateriel Elmaterial och belysning samt laddinfrastruktur Råttansering VA-nät Habo kommun Klienter (ramavtalet) Bygg och järnhandelsvaror i butik ADDA Litteratur Elarbeten Personlarm. Även upphandling av process kemikalier klar.

Under året har kommunen följt upp ställda kemikaliekrav i upphandlingar/avtal i 3 av 10 upphandlingar/avtal. Det gällde luftfilter (HBV), järnhandelsvaror inklusive skyddsutrustning

⁶ För enskilda verksamheter skiljer det sig åt. Det finns verksamheter som inte hanterar mycket kemikalier, varför det varken finns utfasnings- eller riskminskningsämnen i produkter.

(Adda), hygienartiklar och städmaterial (Adda). Inga avvikelser påträffades. Habo energi har pga. resursbrist inte haft möjlighet att följa upp under året.

Gifrfri miljö för barn och unga

Material såsom t.ex. leksaker, madrasser och läromedel har under de senaste åren succesivt bytts ut. I dag köps allt via avtal där kraven är ställda angående kemikalier och giftfria produkter. Alla riskbedömningar är genomförda. I befintliga lekmiljöer finns inga farliga kemikalier och samtliga lekmiljöer utomhus är inventerade och arbete pågår. Material och ämnen som används på fritidsgården/motorgården byts löpande ut mot bättre alternativ i takt med att nyinköp behöver göras. Ingen särskild budget finns avsatt för kemikaliearbetet.

Kommunen har en städpolicy. Den ska bl.a. säkerställa en god och giftfri inomhusmiljö med minsta möjliga kemikaliebelastning inom förskola, skola, familjecentral, fritidshem och fritidsgård. Städpolicyn håller på att uppdateras.

Kemikaliesmarta fastigheter och byggnationer

Kommunen arbetar med projektering av Habo avloppsreningsverk. Projektering började under 2025 och fortgår under 2026. För denna om- och tillbyggnaden av Habo avloppsreningsverk har kommunen i projekteringsförutsättningarna lagt med följande krav: Kemikaliesmarta fastigheter och byggnation - Vid ny- och ombyggnation ska kommunen och bolagen undvika miljö- och hälsoskadliga ämnen i byggmaterial. Kommunala bolagen har haft någon planerad byggnation under 2025. ny- och ombyggnation som är klassad som miljöbyggnad

Kommunen genomför inventering av fastigheter vid om- och tillbyggnation vid renoveringar. Haga Södra är aktuell just nu. Kommunala bolagen har utfört miljöinventering i samband med stambytesprojekt. Inga PVC golv har upptäckts i samband med renoveringar under året.

Hållbar plastanvändning

Kommunen gör inga inköp av engångsartiklar av plast och ska använda flergångsartiklar istället för engångsartiklar. Vid inköp, ska kommunen efterfråga produkter som innehåller återvunnen råvara, kan materialåtervinnas och välja materialsnåla produkter. Ett undantag finns och det är för matlådor, eftersom där inte finns några alternativ. Kostenheten bevakar det området tillsammans med upphandlingsfunktionen. Kommunala bolagen använder inte engångsartiklar.

4.6 Utveckling med framåtblick

Minskad klimatpåverkan

Resultaten för fokusområdet visar på måluppfyllelsen delvis uppfyllt.

För att kommunkoncernen ska kunna minska klimatutsläppen märkbart krävs omställning av el och fjärrvärme. Förnybar el innebär betydligt lägre miljö- och klimatpåverkan.

Emissionsfaktorerna för CO₂-ekvivalenter för fossilfri el är betydligt högre jämfört med förnybar el, då produktion och användning inte längre till största delen är baserat på förnybara råvaror. För fjärrvärmens behöver omställning också ske. Jönköping Energi har åtagit sig att

vara med och driva klimatomställning och har skrivit under Färdplan för fossilfri konkurrenskraft – Fossilfri uppvärmning som är branschens åtaganden till Fossilfritt Sverige. Det innebär att målet är att år 2045 ska Jönköping Energi vara en kolsänka och bidra till att minska samhällets växthusgasutsläpp. Med detta menar vi att vi ska vara klimatpositiva, det vill säga fånga upp koldioxid ur kretsloppet.

Förslag för utveckling:

- avtala om förnybar el
- öka produktionen av förnybar energi
- se över eluppvärmningen och byt till annat uppvärmningssystem i tennishallen vid Slätten och Fagerhus
- sprida kännedom och öka efterlevnaden av resepolicy
- se över bilpoolen vid kommunhuset (nyttjandegrad, bokning, regler m.m.)
- få till bättre användning och tydligare rutiner för resa med kollektivtrafik i tjänsten
- fullfölja övergången till biodiesel/HVO100
- reducera det totala transportbehovet

Hållbar konsumtion och produktion

Resultaten för fokusområdet visar på måluppfyllelsen i hög grad uppfyllt.

Förslag för utveckling:

- arbeta vidare med att synliggöra de hållbara och cirkulära alternativen vid inköp
- se över möjligheter att följa utvecklingen av återbrukade möbler
- aktivt arbeta för att minimera miljö- och klimatpåverkan från livsmedelskonsumtionen, fokusera på närproducerade och svenska livsmedel, se över möjligheter att analysera förutsättningar samt att stötta och ta initiativ till nya insatser

Hållbart nyttjande natur, vatten och mark

Resultaten för fokusområdet visar på måluppfyllelsen i hög grad uppfyllt.

Förslag för utveckling:

- besluta och implementera uppdaterad grönplan
- koppla ihop kommunens klimatanpassningsarbete med det civila beredskapsarbetet, risk- och sårbarhetsanalys såväl som socialt hållbarhetsarbete och folkhälsofrågor kan stärka både beredskapen och förmågan att hantera förändringar till följd av klimatets utveckling samt minimera hälsorisker.

Utbildning, kommunikation och engagemang

Resultaten för fokusområdet visar på måluppfyllelsen i hög grad uppfyllt.

Förslag för utveckling:

- öka andelen anställda och förtroendevalda som genomgår gen grundläggande utbildningen för att skapa ett aktivt miljö- och hållbarhetsarbete.

Strategisk kemikaliehantering

Resultaten för kemikalieprogrammet med dess fem fokusområden visar i genomsnitt en på måluppfyllelsen i hög grad uppfyllt. Ett fokusområde är helt uppfyllt och ett annat fokusområde är delvis uppfyllt.

Förslag för utveckling:

- öka andelen riskbedömda produkter med farosymbol
- hålla i det systematiska arbetet med inventering, riskbedömningar och utfasning av farliga produkter,

5. Samlad bedömning och slutsatser

Habo kommun har under 2025 stärkt sin strategiska styrning och visar framsteg inom social hållbarhet och energieffektivisering. Samtidigt är klimatutvecklingen den mest kritiska systemutmaningen. Utsläppen ökar trots effektiviseringsinsatser.

Kommunen har strukturer, verktyg och ambition. Nästa steg kräver konsekvent genomförande och tydligare prioritering av de områden som har störst systempåverkan.

För att nå målen och förverkliga Habo som den hållbara kommunen för hela livet handlar det om att prioritera de områden som ger störst systemeffekt och säkerställa att omställningen integreras i investeringar, energival och styrning.

Strategiskt viktigast framåt är:

1. Klimatomställning av fastigheter och energisystem
2. Strukturell förändring av resor och transporter
3. Minska ojämlikheten i psykisk hälsa
4. Skala upp effekten av hållbar upphandling

Bilagor

Bilaga 1. Sammanställning genomförande insatser Agenda 2030

Bilaga 2. Sammanställning resultat kommunkoncernen Program för hållbar miljö 2025

Bilaga 3. Sammanställning resultat kommunkoncernen Kemikalieprogram 2025